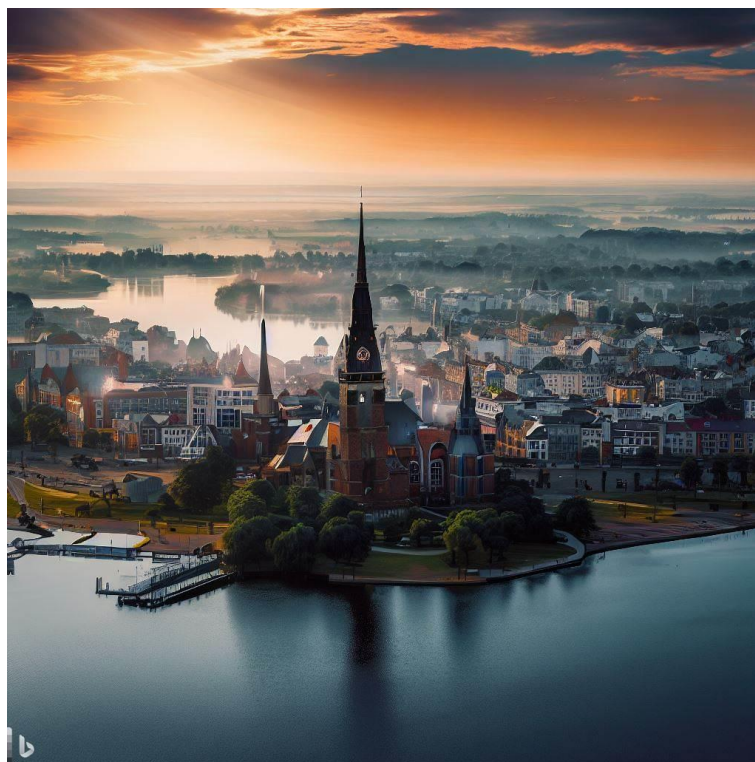

Zbąszyń 2030
Strategia Inteligentnie Zrównoważonego
Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Zbąszyń

Ryc. 1, Zbąszyń 2050, koncepcja AI, DALL-E

Zbąszyń, Listopad 2023

Pomyśl o środowisku i własnych pieniądzach zanim wydrukujesz 😊

Wstęp

Szanowni Państwo,

Pragnę przedstawić dokument, będący wyrazem naszej wspólnej wizji i determinacji w kierunku przyszłości, zatytułowany "Strategia Inteligentnie Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Zbąszyń z perspektywą do roku 2030". Jego powstanie stanowi wynik wielomiesięcznych prac, analiz oraz konsultacji społecznych, w których aktywny udział wzięli pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Zbąszyń, jego jednostki organizacyjne, rady sołeckie, organizacje obywatelskie, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich oraz liczni społecznicy. Wszystkim uczestnikom tego procesu składam serdeczne podziękowania za zaangażowanie i wkład w opracowanie tej strategicznej wizji.

Dokument ten opiera się na dogłębnej analizie SWOT, która pozwoliła nam zidentyfikować silne strony naszej Gminy, takie jak bogate zasoby przyrodnicze, historia, tradycja, kultura, dobrze zachowane zabytki, dostępność komunikacyjna, oferta edukacyjna, niskie bezrobocie, atrakcyjność turystyczna oraz wysoki poziom kapitału społecznego. Równocześnie, analiza SWOT uwypakowała szanse, które stwarza wzrost świadomości ekologicznej, dostęp do nowoczesnych technologii, krajowych i europejskich środków pomocowych, zmieniające się trendy konsumenckie oraz inicjatywy proekologiczne.

Główne cele strategii, określone na najbliższe siedem lat, zakładają inteligentny i zrównoważony rozwój Gminy Zbąszyń w trzech kluczowych obszarach:

1. Rozwój usług publicznych na rzecz wsparcia i rozwoju kapitału społecznego, umacniając współpracę i zaangażowanie społeczności lokalnej w procesy decyzyjne oraz inicjatywy społeczne.
2. Rozwój usług publicznych na rzecz wsparcia przedsiębiorczości, innowacji i poprawy warunków życia, promując lokalną przedsiębiorczość, dostęp do edukacji i kultury, oraz poprawę infrastruktury komunikacyjnej i technologicznej.
3. Rozwój usług publicznych na rzecz zrównoważonego rozwoju, zapewniając ochronę i waloryzację lokalnych zasobów przyrodniczych oraz promowanie ekologicznych technologii i praktyk.

Realizacja tych celów przyczyni się do trwałej poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Zbąszyń, tworząc sprzyjające warunki dla lokalnej przedsiębiorczości, edukacji i kultury, a także zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi i infrastrukturą.

Załączona strategia stanowi drogowskaz, który umożliwi nam skuteczne wykorzystanie naszych atutów i szans, przyczyniając się do trwałego rozwoju Gminy Zbąszyń. Z determinacją podchodzimy do realizacji zamierzonych działań, z pełną świadomością odpowiedzialności za przyszłość naszej lokalnej społeczności.

Z wyrazami szacunku,

Burmistrz Zbąszynia, Tomasz Kurasiński

Spis treści

Wstęp	2
Ogólny opis obszaru gminy Zbąszyń	5
Obszary prawnie chronione.....	6
Tereny zieleni.....	6
Gmina Zbąszyń – podział administracyjny.....	6
Prezentacja miasta i sołectw gminy Zbąszyń.....	8
Dziedzictwo kulturowe oraz obszary i obiekty objęte ochroną na terenie gminy.	17
Uwarunkowania komunikacyjne	23
Demografia.	25
Infrastruktura komunalna	28
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w % ogółu budynków mieszkalnych:	28
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności:	29
Ilość wody z wodociągów wykorzystywana przez mieszkańca w ciągu roku:	29
Zasoby mieszkaniowe gminy (komunalne):.....	30
Grunty pozostające w zasobie gminy pod budownictwo mieszkaniowe	30
System oświaty	31
Wybrane uwarunkowania gospodarcze	34
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.....	34
Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem.....	35
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności.	35
Udział podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących do 9 osób w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON.....	35
Podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. mieszkańców	36
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci.....	36
Turystyka.	36
Kapitał Społeczny.....	38
Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej:	38
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców.	38
Ogólnodostępna infrastruktura na obszarach wiejskich.	38
Ochotnicze Straże Pożarne.	39
Koła Gospodyń Wiejskich.	40
Opieka Społeczna	40
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.....	41
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego: ...	42
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej:	42

Zbąszyński Dzienny Dom „Senior-WIGOR”	43
Zbąszyńskie Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji.....	44
Aktywność sportowa:	45
Infrastruktura sportowa:	46
Zbąszyńskie Centrum Kultury	46
Rolnictwo	48
Infrastruktura gazowa, energetyczna i teleinformatyczna.	48
Dostawy gazu - korzystający z instalacji w % ogółu ludności:	49
Zużycie roczne w kWh, energii elektrycznej w mieście i gazu na terenie gminy:	49
Infrastruktura teleinformatyczna	51
Urząd Miasta i Gminy Zbąszyń.....	52
Dochody ogółem przypadające na 1 mieszkańca gminy:	53
Dochody własne przypadające na 1 mieszkańca gminy:	54
Dochody PIT przypadające na 1 mieszkańca gminy:	54
Dochody CIT przypadające na 1 mieszkańca gminy:	54
Wydatki ogółem przypadające na 1 mieszkańca gminy:	55
Wydatki na oświatę i wychowanie przypadające na 1 mieszkańca gminy:.....	55
Wydatki majątkowe przypadające na 1 mieszkańca gminy:	55
Analiza SWOT	56
Cele Główne i Szczegółowe Strategii.	57
Wskaźniki i kluczowe zadania z perspektywą do roku 2030	58
Komplementarność Strategii	63
Ocena oddziaływania na środowisko	65
Ocena wdrażania Strategii	66
Materiały źródłowe.....	67
Wykaz Rysunków	67
Wykaz Tabel.....	67
Wykaz Wykresów	68

Ogólny opis obszaru gminy Zbąszyń

Gmina Zbąszyń, wg przyjętego systemu regionalizacji fizycznogeograficznej opartego na sześciostopniowej hierarchii regionów, należy do megaregionu Europy Zachodniej, prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego, mezoregionu Bruzdy Zbąszyńskiej. Według T. Bartkowskiego mezoregion ten nosi nazwę Obniżenia Obrzańskiego. Jest to szerokie obniżenie pomiędzy Pojezierzem Łagowskim a Pojezierzem Poznańskim o powierzchni około 1650 km². Wschodnią granicę Bruzdy Zbąszyńskiej wyznacza krawędź wzniesionej ponad 80 m. n.p.m. Równiny Nowotomyskiej zaliczonej do mezoregionu Pojezierza Poznańskiego, które graniczy z Bruzdą Zbąszyńską również od północy. Od zachodu mezoregion Bruzdy Zbąszyńskiej graniczy z Pojezierzem Łagowskim a od południa z mezoregionem Kotliny Kargowskiej. Podstawą wyodrębnienia tej jednostki był fakt, iż w czasie ostatniego zlodowacenia istniejącą uprzednio dolinę wypełniał i zakonserwował lód. Nasuwający się z północy lądolód przeszedł po tym lodzie, a istniejące w nim szczeliny przyczyniły się do zróżnicowania form terenu. Mezoregion Bruzdy Zbąszyńskiej składa się z trzech mikroregionów zorientowanych południkowo:

- a. na zachodzie - wąska, bezjeziorna rynna rzeki Gnilej Obry, płynącej na rozpatrywanym terenie w kierunku południowym i wpadającej do Jeziora Wojnowskiego (na południe od miejscowości Babimost), z którego wypływając przybiera nazwę Obrzyca,
- b. na wschodzie - szeroka, jeziorna rynna rzeki Obry płynącej w kierunku północnym (przeciwnym do płynącej nieopodal Gnilej Obry) i przepływającej w obrębie Bruzdy Zbąszyńskiej przez jeziora: Kopanickie, Wielkowiejskie, Chobienickie, Błędno, Lutol i Wielkie,
- c. pomiędzy nimi - podłużny, glacijotektoniczny Wał Zbąszynkowski obniżający się od północy (133 m. n.p.m. w okolicach Bukowca) ku południu (ok. 80 m. n.p.m. w okolicach Babimostu).

Ryc. 2, Widok Ogólny, UM Zbąszyń

W zakresie powierzchni geodezyjnej według kierunków wykorzystania największą część gminy stanowią lasy, których powierzchnia wynosi **9 111 ha** (50,62%), następnie użytki rolne **6 937 ha** (38,54%, w tym grunty orne 5 519 ha, łąki trwałe 872 ha), w dalszej kolejności grunty zabudowane i zurbanizowane **879 ha** (4,88%, w tym drogi 446 ha, tereny mieszkaniowe **176 ha**, tereny przemysłowe 21 ha, tereny rekreacji i wypoczynku 40 ha), grunty pod wodami **846 ha** (4,70%, w tym 840 ha pod wodami powierzchniowymi płynącymi) i tereny pozostałe **226 ha** (1,26%). Dane uzupełniające z Systemu Informacji Przestrzennej znajdują się pod adresem <https://zbaszyn.e-mapa.net/>.

Obszary prawnie chronione.

Nazwa	udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem				
	2014	2016	2018	2020	2022
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	32,5	32,5	32,6	32,3	32,3
Powiat nowotomyski	14,0	14,0	13,8	14,2	14,3
Zbąszyń (3)	34,1	34,1	34,1	34,1	34,1
Nazwa	powierzchnia obszarów prawnie chronionych na 1 mieszkańca				
	2014	2016	2018	2020	2022
	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]
POLSKA	2 641,8	2 645,4	2 650,9	2 653,4	2 678,0
Powiat nowotomyski	1 898,6	1 889,4	1 862,7	1 911,2	1 918,7
Zbąszyń (3)	4 490,7	4 487,0	4 452,2	4 448,0	4 480,5

Tabela 1, Obszary Chronione, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

W zakresie udziału obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy ogółem (34,1 % / 2022 r.) oraz powierzchni obszarów prawnie chronionych na 1 mieszkańca (4 480,5 m² / 2022 r.) widoczny jest wysoki i stabilny poziom obu wskaźników, w obu przypadkach wyższy na tle powiatu i kraju.

Tereny zieleni.

Nazwa	udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem				
	2014	2016	2018	2020	2021
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Powiat nowotomyski	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Zbąszyń (3)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Nazwa	udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem				
	2014	2016	2018	2020	2021
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	0,56	0,57	0,58	0,58	0,58
Powiat nowotomyski	0,33	0,34	0,35	0,35	0,35
Zbąszyń (3)	0,14	0,14	0,22	0,22	0,22

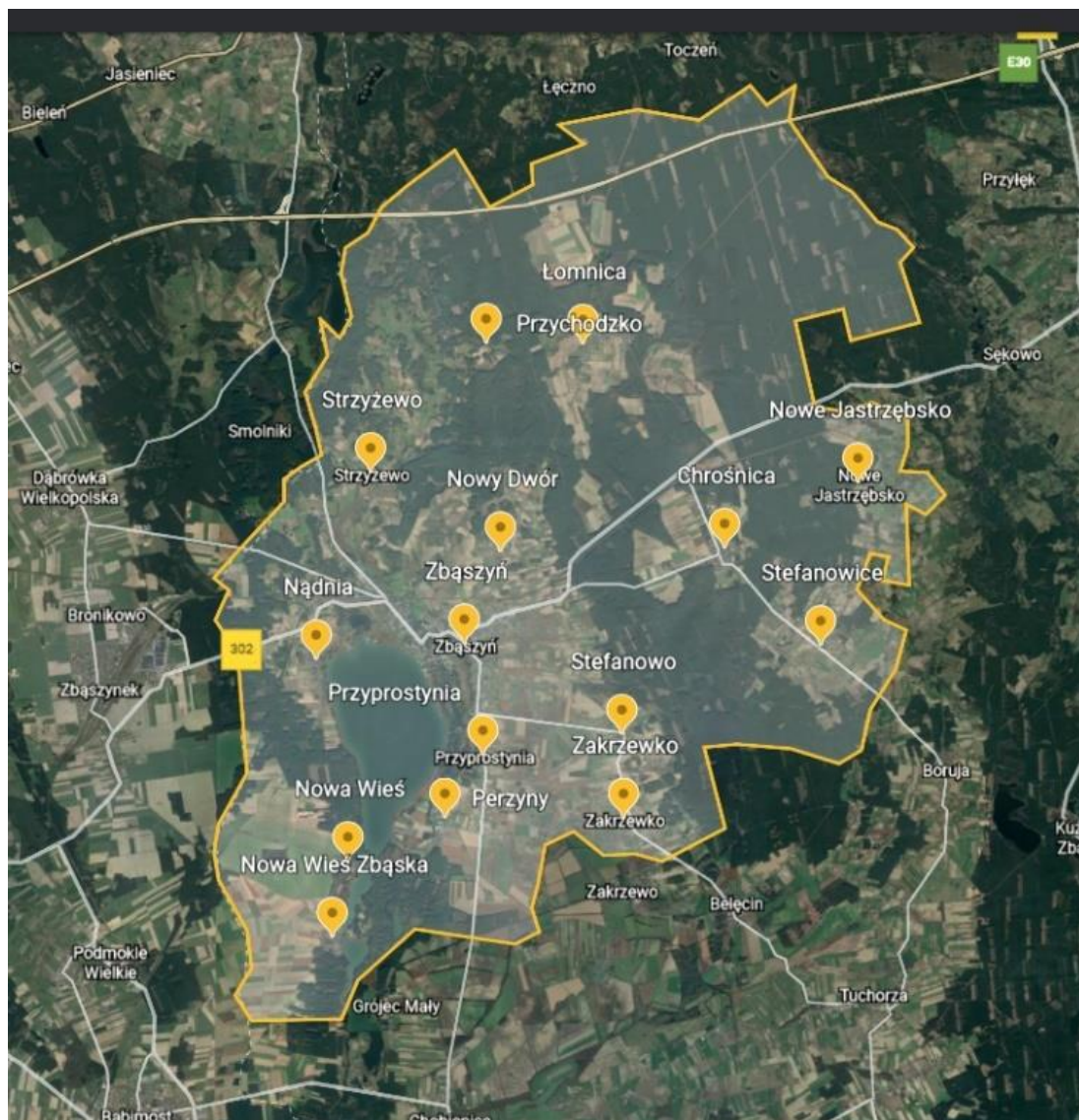
Tabela 2, Tereny zielone, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

W zakresie udziału parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni gminy ogółem (0,1 % / 2021 r.) oraz powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem (0,22% / 2021 r.) widoczny jest niski poziom obu wskaźników, w obu przypadkach również niższy na tle powiatu i kraju.

Gmina Zbąszyń – podział administracyjny.

Według stanu na 1 stycznia 2023 r. podział administracyjny Polski obejmował: 16 województw, 314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu, 2477 gmin (w tym 302 gminy miejskie, 677 gmin miejsko-

wiejskich i 1498 gmin wiejskich)¹. W ramach podziału administracyjnego kraju gmina Zbąszyń² wchodzi w skład Województwa Wielkopolskiego / Powiatu Nowotomyskiego, zajmuje obszar 180 km² i na zakończenie roku 2022 była zamieszkiwana przez 13 686 mieszkańców.

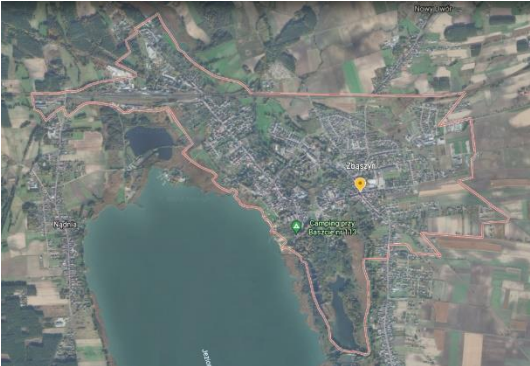
Ryc. 3. Mapa Gminy, UM Zbąszyń

W podziale na miejsce zamieszkania 7 095 osób zamieszkuje miasto Zbąszyń (51,84%), natomiast 6 591 mieszkańców (48,15 %) zamieszkuje obszary wiejskie, tj. 14 sołectw funkcjonujących na terenie gminy: Chrośnica, Lomnica, Nądnia, Nowa Wieś, Nowa Wieś Zbąska, Nowe Jastrzębsko, Nowy Dwór, Perzyny, Przychodzko, Przyprostynia, Stefanowice, Stefanowo, Strzyżewo, Zakrzewko. Gęstość zaludnienia wynosi ca. 77 osób na 1 km². W analizowanym okresie następuje przesuniecie miejsca zamieszkania z miasta (udział 54,72% w 2002 / udział 51,84 % w 2022) na obszary wiejskie.

¹ GUS <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/podzial-administracyjny-polski/>

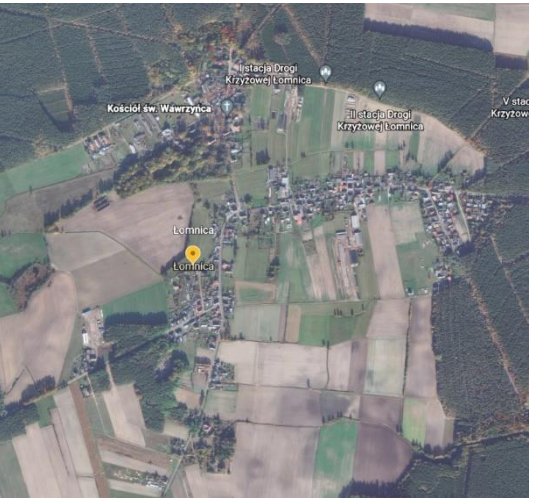
² <https://earth.google.com/earth/d/1WPWym3MIZxw3yuKdubkokaDx1tRY0e2?usp=sharing>

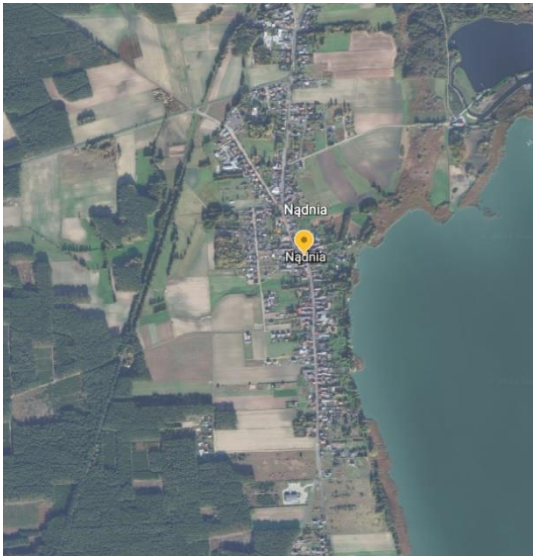
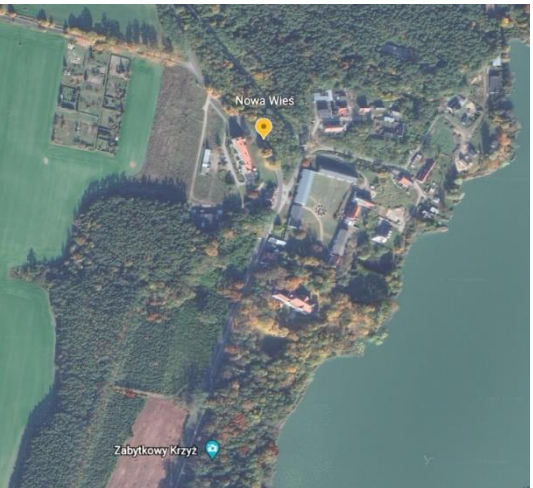
Prezentacja miasta i solectw gminy Zbąszyn

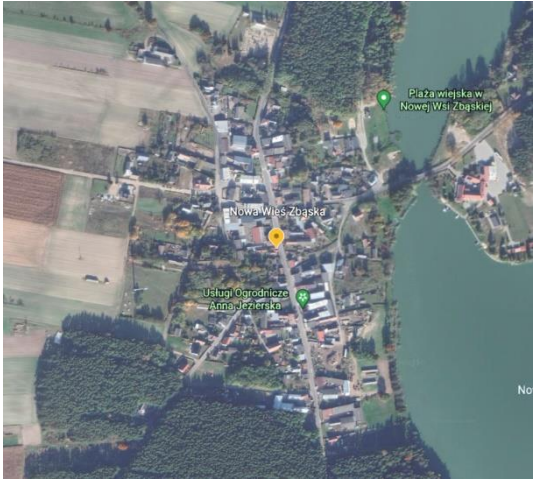
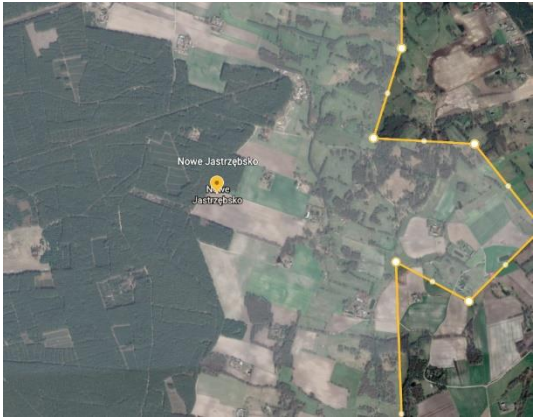
LP	Obszar	Lokalizacja	Skrócony opis
1	Miasto Zbąszyn		<p>Powierzchnia 5,42 km², w ujęciu historycznym osada, której nazwa wywodzi się od staropolskiego imienia „Zbąsz” powstała na przełomie X i XI wieku przy grodzie kasztelańskim. Najstarsza informacja dotycząca jej istnienia pochodzi z 1231 roku. W związku z dogodnym położeniem na szlaku handlowym, wiodącym z Poznania do Łużyc, osada mogła prężnie się rozwijać, wkrótce powstały tutaj komory celne co sprawiło, iż okolice Jeziora Błędno były często odwiedzane przez kupców z całej Europy. Prawa miejskie Zbąszyn otrzymał na początku XIV wieku, w roku 1393 stał się dobrem prywatnym należącym do Nałęczów z Nowego Dworu Mazowieckiego. W XV wieku natomiast król Władysław Jagiełło podarował miasto Wojewodzie Mazowieckiemu Janowi Głowaczowi, którego rodzina przyjęła nazwisko Zbąskich. W XV wieku Zbąszyn stał się ważnym ośrodkiem ruchu husyckiego, którego głównym przedstawicielem w Polsce był Abraham Zbąski. W roku 1613 miasto przeszło w ręce rodu Ciświckich, którzy dokończyli budowę potężnej twierdzy w stylu pallazzo in fortezza. Od roku 1700 właścicielem miasta stał się Stefan Garczyński - Wojewoda Poznański, współautor dzieła, pt. Anatomia Rzeczypospolitej Polskiej. Ustawa Sejmu Czteroletniego (1788-1792) reformująca podział administracyjny Królestwa Polskiego z 1791 roku utworzyła powiat międzyrzecki jako jeden z trzech powiatów wielkopolskich do którego włączono Zbąszyn. W czasie rozbiórów Polski Zbąszyn na krótko przeszedł w posiadanie Francuza Jamesa de Pourtales-Gorgier, a następnie księżęcej rodziny niemieckiej. W 1870 roku powstał tutaj ważny węzeł kolejowy. W latach 1919-1920 toczyły się na terenie miasta walki o odzyskanie niepodległości, marzenie powrotu do granic Polski ziściło się 17 stycznia 1920 roku. Od czasów zakończenia obrad Sejmu Wielkiego granice powiatu międzyrzeckiego ulegały wielokrotnym przesunięciom, zmieniały się również granice administracyjne państw, niemniej zależności w obrębie powiatu, szczególnie gospodarcze funkcjonowały nieprzerwanie również w obliczu coraz szybszych przemian społeczno – gospodarczych zachodzących na terenie Europy. Analizując informacje związane z rozwojem Zbąszynia, w latach 1793 - 1905 miasto aż czterokrotnie powiększyło liczbę swoich mieszkańców. W 1905 roku liczyło 3.905 osób, by przed wybuchem pierwszej wojny światowej osiągnąć 4.500 osób - położenie Zbąszynia przy głównym węźle kolejowym wpływało na jego dynamiczny rozwój. W dłuższej perspektywie czasu to właśnie Zbąszyn miał szanse zastąpić Międzyrzecz i stać się głównym miastem regionu i powiatu międzyrzeckiego. W tym samym roku posiadłości</p>

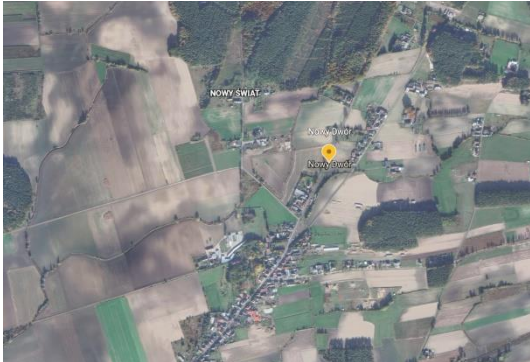

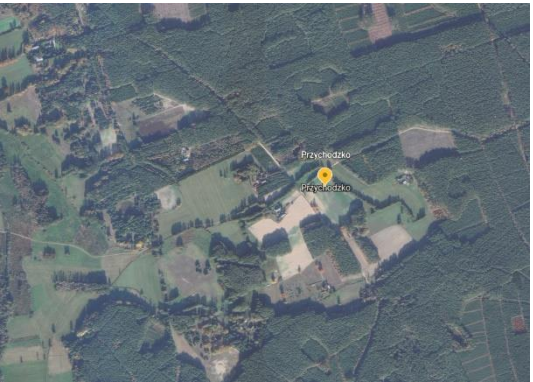

LP	Obszar	Lokalizacja	Skrócony opis
			<p>wykupiła rodzina Skórzewskich. Do wybuchu II Wojny Światowej Zbąszyń był miastem granicznym, bardzo dobrze prosperującym szczególnie w dziedzinie handlu. W tym czasie funkcjonowało w mieście ponad dziesięć restauracji, knajpek oraz barów, mieszkańcy dbali także o rozrywkę kulturalną, główną atrakcją w latach 30-tych w Zbąszyniu było nieme kino znajdujące się przy ulicy Senatorskiej. Jednym z ważniejszych wydarzeń okresu międzywojennego Zbąszynia był XI Zjazd Katolicki, który odbył się w 1931 roku, z tej okazji w Zbąszyniu wizytował kardynał August Hlond. Bardzo ważną datą jest także rok 1938, w lutym tego roku dzięki staraniom Antoniny Woźnej powstało Muzeum Ziemi Zbąskiej w Przyprostyni. Październik tego samego roku okazał się wielkim sprawdzianem dla mieszkańców Zbąszynia, do miasta pod represjami wojsk niemieckich z zachodniej granicy przyjechało ponad 8 tys. Żydów, którzy tutaj znaleźli wsparcie i pomoc ze strony Zbąszynian. W czasie drugiej wojny światowej miasto zostało dotkliwie zniszczone, szczególnie podczas wycofywania się wojsk niemieckich w 1945 roku. Zburzono cztery mosty na Obrze, w opłakanym stanie pozostały wieże kościoła. Po drugiej wojnie światowej rozpoczęło się nowe życie, dzięki wrodzonej przedsiębiorczości mieszkańców Zbąszynia miasto rozwijało się na wielu płaszczyznach tak gospodarczych, jak i kulturalnych. Ekonomicznymi symbolami w niedługim czasie stały się koszule szyte w zakładach ROMEO, eksportowane do Jugosławii, Australii oraz Chin. Trosce o rozwój materialny towarzyszyły także starania o kulturę i unikatowy folklor zbąszyńskiej gminy, czego dowodem jest pełna poświęceń praca Antoniego Janiszewskiego – pedagoga i założyciela Szkoły Muzycznej w Zbąszyniu. Obok wielu wydawnictw autorstwa regionalnych historyków charakteryzujących życie Zbąszynia pod koniec XX wieku znalazło się czasopismo obywatelskie „ZBĄSZYNIANIN”, które do dziś stanowi źródło bieżących informacji o Gminie. W 2004 roku dokonano uroczystego otwarcia Muzeum Ziemi Zbąszyńskiej i Regionu Kozła, mieszczącego się przy Rynku, w dawnym budynku Szkoły Podstawowej. W kolejnych latach miasto rozwija się szczególnie pod względem turystyki, powstają nowe hotele oraz obiekty rekreacyjno-sportowe. Najważniejszym wydarzeniem w nowym tysiącleciu dla miasta jest powstanie nowoczesnego kompleksu Filharmonii Folkloru Polskiego, która jest nie tylko centrum tradycyjnej edukacji muzycznej ale również edukacji folkloru regionalnego a przede wszystkim gry na koźle weselnym.</p>

LP	Obszar	Lokalizacja	Skrócony opis
2	Sołectwo Chrośnica		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 637 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym początki wsi to XVII-wieczna leśniczówka utworzona wśród borów chrośnickich jako własność Ciświckich. W 1750 jako folwark miejscowość była składową częścią dóbr Stefana Garczyńskiego. W 1870 roku zakończono budowę toru kolejowego, który przebiegał na linii Zbąszyń – Poznań. W miejscowości, w okresie letnim, istniała szkoła dla pasterzy, starsze dzieci pobierały naukę od godziny 6.00 do 8.00 rano, następnie były zwalniane do wypasania bydła. W 1904 roku powstała agencja pocztowa. W 1906 i 1907 odbył się strajk szkolny. W 1915 zakończono prace związane z rozbudową budynku szkolnego oraz drogi brukowej w kierunku Zbąszynia. W 1919 roku w ramach walk powstańczych żołnierze zajęli stację kolejową oraz szkołę. Pierwszym polskim nauczycielem w Chrośnicy został Stanisław Moskał. W 1923 roku Berta Gassmann otworzyła fabrykę trykotaży. W okresie międzywojennym wioska posiadała fabrykę wyrobów betonowych, wyrobów wełnianych, tartak parowy, dwie restauracje, dwie piekarnie, składy kolonialne i rzeźnika.</p>
3	Sołectwo Łomnica		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 695 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym, w 1712 roku Stefan Garczyński zezwolił na osiedlenie się w lasach łomnickich kolonistów niemieckich. W 1770 roku dzięki staraniom Stefana Garczyńskiego, kasztelana kaliskiego, powstał drewniany kościół, budowniczym architektem był Adam Karek z Bledzewa. W 1828 roku powstała szklana huta oraz smolarnia, w 1870 roku ręczna cegielnia, gorzelnia oraz młyn parowy. W 1870 roku na świat przyszedł Hans Stosch-Sarasani – przyszyły właściciel największego cyrku w Europie. W 1891 powstał tartak. W 1906 wybudowano gmach budynku szkolnego. W walkach Powstania Wielkopolskiego łomniczanie wsparli oddziały kompanii kórnickiej, batalionu śremskiego. 9 lutego 1919 roku toczyła się największa bitwa rozegrana w miejscowości, nazwana obroną Łomnicy.</p>

LP	Obszar	Lokalizacja	Skrócony opis
4	Sołectwo Nądnia		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 880 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym wieś w przeszłości była ściśle związana z historią Zbąszynia jako miejscowość należąca do Dóbr Zbąszyńskich. W dokumencie z 1787 roku Edward Garczyński przyznał pracowitemu mieszkańcowi Nądni przywilej wybudowania własnego domu. W 1841 została założona pierwsza szkoła. W 1848 nastąpiło usamodzielnienie wsi. Na początku lat dwudziestych ubiegłego wieku w Nądni utworzono placówkę Straży Granicznej.</p>
5	Sołectwo Nowa Wieś		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 178 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). Powstała w XV wieku, a od połowy XV wieku funkcjonowała już jako folwark szlachecki. W polskich rękach znajdowała się do 1848 roku i liczyła wówczas 5 dymów i 58 mieszkańców. W tym samym roku, szambelan Tadeusz Garczyński, sprzedał klucz zbąszyński w tym Nową Wieś Zamek, hrabiemu James'owi Gorgier z Paryża, którego syn doprowadził ostatecznie, że nowym nabywcą został Niemiec hrabia zur Lippe – Biesterfeld. Transakcja została przeprowadzona w 1855 roku. W 1898 roku Nowa Wieś Zamek znalazła się w posiadaniu majora Ferdynanda von Klitzinga. Okres Powstania Wielkopolskiego bardzo mocno i krwawo zaznaczył się na tym terenie. 18 stycznia 1919 roku, Nowawieś Zamek, zajął pluton kompanii chobienickiej. Przy zajęciu wsi wzięto do niewoli ułanów ze strony nieprzyjaciela. Powstańcy przystąpili wówczas do rozbudowy pozycji obronnej. Za równo Polacy jak i Niemcy, chcieli mieć wieś po swojej stronie. Ostateczny kształt granicy miała nadać Aliancka Komisja Delimitacyjna, dokonując korekty granic 5 – 6 km w jedną lub drugą stronę. Przez starania żony majora Klitzinga, pozostała po stronie niemieckiej. Podobnie zresztą jak Babimost, Podmokle czy Dąbrówka. Po II wojnie światowej i po tak długim czasie, ciężko odchodzono od modelu niemieckiego. Po dłuższych staraniach, 28 maja 1948 roku, Zarząd Gminy w Zbąszyniu wniósł do Starostwa Powiatowego w Nowym</p>

LP	Obszar	Lokalizacja	Skrócony opis
			<p>Tomyślu, o włączenie do Gminy Zbąszyń, folwarku Nowa Wieś Zamek. Niestety, wówczas jeszcze się nie udało. Na ostateczne włączenie wsi do Gminy Zbąszyń, mieszkańcom przyszło czekać do 1992 roku.</p>
<p>6</p>	<p>Sołectwo Nowa Wieś Zbąska</p>		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 303 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym dane na temat miejscowości pojawiają się w XVII wieku w dokumentach dotyczących procesów czarownic. To właśnie z tej miejscowości pochodziły ofiary sądów o uprawianie czarów. Szereg osób skazano na tortury i śmierć w 1654 roku oraz 1681. W XVII wieku Nowa Wieś Zbąska należała do parafii Babimost. W 1854 roku budynki wsi strawił wielki pożar spowodowany nieostrożnością młodego mieszkańca Pawła Sołtysika. W 1884 roku rozpoczęto budowę szkoły ewangelickiej, przeciętna liczba dzieci wynosiła 50. W 1898 roku wysadzono czereśniami drogi w kierunku na Babimost i Wielkie Podmokle. Powstałe aleje czereśniowe przynosiły znaczny dochód wiosce. W 1902 ukończono budowę nowej szkoły. Mieszkańcy na przełomie XIX i XX wieku jednoczyli się w organizacji cechu rybackiego, Towarzystwa Robotników, Towarzystwa Młodzieży. W czasie Powstania Wielkopolskiego odegrali bardzo ważną rolę jako żołnierze walczący o polski Zbąszyń.</p>
<p>7</p>	<p>Sołectwo Nowe Jastrzębsko</p>		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 138 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). Pod koniec XIX wieku, Nowe Jastrzębsko, podobnie jak inne miejscowości gminy należało do powiatu międzyrzeckiego. Używano nazw: Jastrzemki Nowe lub Jastrzęnskie Nowe Ołędry (niemieckie Friedenau). Wieś wówczas liczyła 69 dymów i 498 mieszkańców (382 ewangelików oraz 116 katolików). W latach 1975 – 1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa zielonogórskiego.</p>

LP	Obszar	Lokalizacja	Skrócony opis
8	Sołectwo Nowy Dwór		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 597 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). Nowy Dwór jest najmłodszą wsią w naszej Gminie. Powstała, jako folwark, w II połowie XVIII wieku. Wówczas ziemie te należały do wojewody Stefana Garczyńskiego. Po jego śmierci, rozpadł się na trzy tzw. klucze: Zbąszyń, Łomnicę i Nowy Dwór z Chrośnicą. Po śmierci Edwarda Garczyńskiego (syna Stefana), ziemie zostały wykupione przez innych spadkobierców. W rodzinie Garczyńskich ziemie te były do 1827 roku. W tym roku sprzedane zostały (wraz ze Strzyżewem), baronowi Gersdorffowi. Od 1846 roku właścicielami kolejno byli Fryderyk Funcke i Fryderyk Wilke. Nowy Dwór liczył wówczas 24 dymy i 159 mieszkańców. Rodzina Funcków rozbudowała istniejący dwór i dobudować drugie piętro. Budowa trwała do 1908 roku. Pod koniec XIX wieku, jako w jednym z pierwszych w zachodniej Wielkopolsce, powstało w Nowym Dworze kółko rolnicze. Po odzyskaniu niepodległości, sołtysiem wsi został Jan Olejniczak. W 1920 roku otwarta została pierwsza polska szkoła, gdzie uczył między innymi Pan Jan Tomiński.</p>
9	Sołectwo Perzyny		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 439 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym nazwa Perzyny istnieje od roku 1920, wcześniej wieś nazywała się Pierzyny, nazwa pochodzi od piór dzikiego ptactwa gromadzącego się na okolicznych bagnach. Według zapisów z XIII wieku nazwa miała pochodzić od przygaszonego zarzewia ognia. W 1836 roku w Perzynach została wybudowana szkoła. Pod koniec XIX wieku powstała cegielnia. W 1919 roku mieszkańcy Perzyn wzięli aktywny udział w Powstaniu Wielkopolskim, tworząc oddział powstańczy w liczbie 73 żołnierzy. Perzyński oddział brał udział w walkach w Zbąszyniu oraz w obronie cegielni a także w walkach w Kopanicy, Nowym Dworze, Strzyżewie i obronie budki 47a. W 1927 roku na polach Perzyńskich pojawił się pierwszy traktor. Dwa lata później w miejscowości swoim samolotem wylądował hrabia Bernard Skórzewski.</p>

LP	Obszar	Lokalizacja	Skrócony opis
10	Sołectwo Przychodzko		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 70 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym w 1712 roku wojewoda Stefan Garczyński w lasach należących do Łomnicy osiedlił kolonistów niemieckich. Rolą osadników było stróżowanie i pilnowanie lasów. W 1779 roku wojewoda Garczyński zezwolił na powstanie szkoły oraz utrzymywał nauczyciela. W drugim rozbiórze Polski Przychodzko było pod panowaniem Prus. Szkoła posługiwała się pieczęcią, której odciski przedstawiało gołębicę z wagą sprawiedliwości. W 1841 roku wybudowano nowy budynek szkoły. W 1908 roku uruchomiono linię kolejową Zbąszyń – Międzychód ze stacją kolejową w Przychodzku. W 1910 roku wybudowano kolejny budynek szkoły. Podczas powstania wielkopolskiego na terenie miejscowości toczyły się walki żołnierzy polskich i niemieckiego Grenzschutzu. W 1920 miejscowość zajęli polscy żołnierze. W 1931 roku Przychodzko liczyło aż 310 mieszkańców</p>
11	Sołectwo Przyprostynia		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 1 021 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym pierwszym znanym właścicielem grodu był Gerhardus de Prendekow (Prandota). W 1338 roku po raz pierwszy w zapisie pojawiła się nazwa Przeprostynia. Osada przyprostynska powstała z początkiem XIII wieku, w centralnej części, na pagórku zbudowano drewniany kościółek. W 1667 roku na miejscu starego kościoła stanął nowy drewniany, poświęcony przez Macieja Kurskiego, sufragana poznańskiego. W 1810 roku drewnianą budowlę zastąpiono murowanym kościołem. Od 1825 roku w wiosce funkcjonowała szkoła, do której uczęszczały dzieci z Przyprostyni, Stefanowa i Zakrzewka. Dziesięć lat później szkołę przeniesiono do nowego murowanego gmachu obok kościoła. W 1920 roku wróciła polska nazwa miejscowości. W kolejnych latach powstała OSP (1925) oraz związek strzelecki (1931).</p>

LP	Obszar	Lokalizacja	Skrócony opis
12	Sołectwo Stefanowice		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 225 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). Wieś założona przez Stefana Garczyńskiego, który pozwolił w okolicach Łomnicy i Chrośnicy, osiedlić się zbiegłym z Czech przed prześladowaniami husytom. Wcześniej istniało Stefanowo Olędry i Stefanowo – Hauland. W 1834 roku wyznaczony został, pomiędzy „holendrami” stefanowskimi, a Zakrzewkiem, cmentarz gdzie chowano osoby wyznania ewangelickiego. W 1850 roku wybudowana została także szkoła ludowa (droga Czeskie Nowe i Mariankowo), do której chodziły dzieci osadników. W okresie dwudziestolecia międzywojennego, szkoła była przez dwa lata nieczynna z powodu braków kadrowych, dlatego dzieci katolickie przydzielono do szkoły w Chrośnicy, a dzieci ewangelickie do szkoły w Grubsku. 21 stycznia 1929 roku, właściciele posiadłości gruntowych gminy Stefanowice oraz części gminy Czeskie Nowe, wnieśli do Starostwa w Nowym Tomysłu, prośbę o utworzenie z ich posiadłości rolnych obwodu łowieckiego. Warto dodać, że fakt istnienia wsi, potwierdza „Tygodnik Parafji Zbąszyńskich”. W podanym wykazie 18 miejscowości wymieniane są także Czeskie Stare i Czeskie Nowe. W 1923 roku Czeskie Nowe liczyło 157 mieszkańców, a Czeskie Stare 333 mieszkańców. Po II wojnie światowej, dokładnie 22 września 1947 roku, na podstawie rozporządzenia ówczesnego wojewody poznańskiego, Stefanowice „wchłonęły” obie wsie.</p>
13	Sołectwo Stefanowo		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 363 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym jeszcze na początku XIX wieku Stefanowo należało do Klucza Zbąszyńskiego. W 1885 roku ukończono budowę toru kolejowego Zbąszyń – Leszno przechodzącą przez Stefanowo. W tym samym czasie wybudowano domy kolejowe, w których zamieszkali koloniści niemieccy. W 1888 roku oddano do użytku szkołę ewangelicką, dzieci polskie jednak uczęszczały do szkoły w Przyprostyni. Wybuch pierwszej wojny światowej skutkował wcieleniem wielu mężczyzn do armii i zaangażowaniem w walki na froncie. Na wieść o walkach powstańczych wielu żołnierzom udało się zdezerterować z armii niemieckiej i walczyć po stronie powstańców. W 1920 roku nastąpiło uroczyste otwarcie szkoły, w której zajęcia były prowadzone w języku polskim. W 1933 roku rozpoczęto budowę świetlicy strzeleckiej. Od 1934 roku miejscowość dzieliła się na trzy terytoria: Stefanowo gmina wiejska, Stefanowo obszar dworski oraz Stefanowice gmina wiejska.</p>

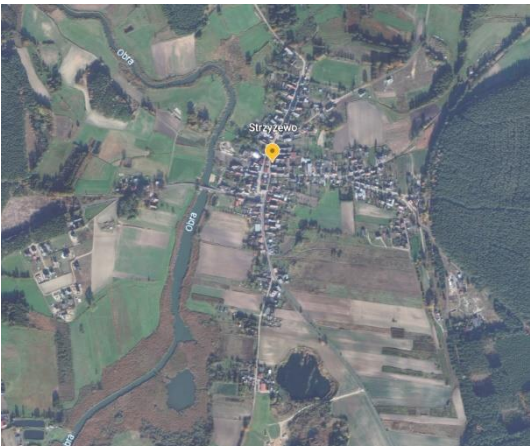

LP	Obszar	Lokalizacja	Skrócony opis
14	Sołectwo Strzyżewo		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 784 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym początki wsi datuje się na 1461 rok. Już w XVII wieku działała w wiosce cegielnia, z której między innymi pochodziły cegły na budowę kościoła św. Krzyża w Zbąszyniu. Garncarze zbąszyńscy od 1765 roku zgodnie z przywilejem Stefana Garczyńskiego korzystali z gliny wydobywanej z terenu Strzyżewa. W roku 1900 powstała pierwsza w powiecie międzyrzeckim szkoła rolnicza. Wieś była znana z uprawy wikliny amerykańskiej. W 1903 roku otworzono linię kolejową Zbąszyń – Międzychód ze stacją w Strzyżewie. W roku 1909 powstała Ochotnicza Straż Pożarna a w 1912 roku agencja pocztowa. W 1933 roku ze Strzyżewa wywieziono 131 wagonów białej wikliny do Niemiec, Szwajcarii, Anglii, Szwecji i Czechosłowacji. W 1934 roku na terenie miejscowości wydobyto wykopaliska archeologiczne datowane na IX wiek.</p>
15	Sołectwo Zakrzewko		<p>Sołectwo jest zamieszkiwane przez 207 mieszkańców (stan na dzień 31/12/2022 r. / UM Zbąszyń). W ujęciu historycznym, już historia średniowiecza wspomina o rycerzach Samzonach Watach z Zakrzewka. Pierwsze wzmianki o Zakrzewku pojawiają się w 1320 roku kiedy wspomina się, że Zakrzewko, Chlastawa, Kosieczyn i Belęcín należą do Komesa Wielisława. W 1510 roku Zakrzewko należało do parafii przyprostyskiej. Od 1729 roku dziedzicem Zakrzewka, Stefanowa i części Przyprostyni był Jan ze Stręcza Turno. W 1888 poła Zakrzewka przecięł tor kolejowy w kierunku Wolsztyna. Pod koniec XIX wieku zorganizowano szkołę ewangelicką w prywatnym domu, kilka lat później powstał budynek szkolny. W 1921 roku szkołę ewangelicką przemianowano na katolicką. Na terenie wsi, w latach trzydziestych odnaleziono odłamki naczyń z ornamentem falistym datowane na IX wiek po Chrystusie.</p>

Tabela 3, Opis miejscowości, UM Zbąszyń

Dziedzictwo kulturowe oraz obszary i obiekty objęte ochroną na terenie gminy.

Istotnym wyróżnikiem Gminy Zbąszyń jest jej tradycja, kultywowana w sposób żywy i prawdziwy zarówno w mieście jak i poszczególnych wsiach. Najważniejsza jest tradycyjna muzyka ludowa, która od zawsze była domeną wsi i małych miast, związana z kulturą, obrzędowością, zabawą, tańcem, przekazywaniem historii i tradycji. W wiekach poprzednich odkrywana przez kompozytorów muzyki poważnej, dzisiaj będąca inspiracją dla współczesnych twórców muzyki popularnej, czy jazzowej. W krajach Europejskich od lat ma swoje stałe miejsce w kultywowaniu odrębności kulturowej regionów czy kraju. Na tym tle dzięki zbąszyńskiemu kozłowi gmina stanowiła i stanowi centrum kultury ludowej Regionu Kozła, obejmującego swoim zasięgiem 6 gmin pogranicza lubusko - wielkopolskiego. Kozioł, jest to jeden z najbardziej oryginalnych instrumentów ludowych w Polsce, wywodzący się z rodziny dud, niespotykany w innych częściach kraju. Występowanie tego instrumentu dotyczyło małej przestrzeni między Dąbrówką, Nowym Kramskiem, Podmokłami, Babimostem, Grójcem, Chobienicami, Zbąszyniem i Trzcielem. Najwyraźniejszym przykładem ludowości jest Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. St. Moniuszki w Zbąszyniu, która w sposób formalny kształci również muzyków ludowych i budowniczych instrumentów ludowych. Na terenie województwa wielkopolskiego i lubuskiego funkcjonuje łącznie ok. 40 placówek o podobnym charakterze, jednakże żadna nie oferuje adeptom zdobycia umiejętności gry na Kozle oraz nauki jego budowy. Dzięki wsparciu Unii Europejskiej w roku 2014 zakończono najważniejszy do dnia dzisiejszego projekt pn. „Filharmonia Folkloru Polskiego w Zbąszyniu” - rozbudowa i przebudowa szkoły muzycznej o salę koncertową, pomieszczenia dydaktyczne i warsztaty (POIS.11.03.00-00-046/12), dzięki któremu stary, niszczejący i z trudem funkcjonujący obiekt starej szkoły został zastąpiony nowoczesnymi obiektami szkoły muzycznej I stopnia wraz z warsztatami budowy instrumentów ludowych oraz salą koncertową na 223 miejsca, z zapleczem dla widzów i występujących artystów, grup folklorystycznych etc.

Ryc. 4, Kapela Kozłarska, UM Zbąszyń

Projekt był również unikalny w skali kraju oraz Europy, gdyż doprowadził do powstania warsztatów budowy instrumentów ludowych, gdzie mistrzowie (żyjący jeszcze na terenie gmin Regionu Kozła)

Urząd Miejski w Zbąszyniu,

www.zbaszyn.pl

przekazywaliby tajniki budowy kozłów, mazanek, sierszenków. Kolejne ważne wydarzenie realizowane na terenie gminy to „**Biesiada Kozłarska**”, której celem jest kultywowanie muzyki ludowej, granej na unikalnych instrumentach – kozłach, zrzeszanie twórców i muzyków ludowych z rodziny kozła, promocja gminy i regionu, popularyzacja instrumentów ludowych wśród młodzieży, wymiana doświadczeń, integracja środowiska muzyków ludowych. „**Przyprostyńskie Koziołki**”, które obchodziły w 2015 roku XX-lecie swojej działalności. „Koziołki” w oryginalnych strojach występują na scenie lokalnej i scenie ogólnopolskiej, biorąc udział w konkursach i festiwalach, prezentując rodzinny folklor, podtrzymując w ten sposób tradycje swojego regionu. Młody zespół w ramach współpracy z „Weselem Przyprostyńskim” organizuje wspólne próby, występy i wyjazdy, zachęcające najmłodszych mieszkańców gminy do promowania tradycji. „Przyprostyńskie Koziołki” dzięki zabawie spełniają funkcję edukacyjną i integracyjną sprawiając przy tym wiele radości jej uczestnikom. „**Wesele Przyprostyńskie**” założono docelowo, by przedstawiać autentyczne wesele chłopskie, z następującymi po sobie etapami, tańcami regionalnymi i pieśniami. Założycielka Antonina Woźna wraz z Alfonsem Kowalskim wykorzystali pamięć starszego pokolenia, z którego przedstawicielami przeprowadzali wywiady. Występy stanowiły pokaz miejscowego, granicznego folkloru i manifestację patriotyzmu ludowości, która mimo naporu niemczyzny zachowała stare obyczaje polskie i z dumą prezentowała je w obliczu przygotowywanego najazdu hitlerowskiego. Wesele Przyprostyńskie dawało możliwość poznania przygranicznej kultury ludowej, strojów ludowych, pieśni i tańców. **Zespół Śpiewaczy Zbąszyńskich Seniorów** powstał z inicjatywy seniorów w 1966 roku. Repertuar obejmuje piosenki o Zbąszyniu, pieśni patriotyczne i żołnierskie, kołеды i pastorałki, a także pieśni ludowe i piosenki popularne, biesiadne. Zbąszyńscy Seniorzy są organizatorami i gospodarzami Koncertów Świąteczno-Noworocznych i Spotkań z Piosenką Biesiadną.

Ryc. 5, Wydarzenia na terenie gminy, UM Zbąszyń

Pastuszkowi Grocze spod Zbąszynia to ludowa grupa wokально - instrumentalna muzyków amatorów, grających na instrumentach ludowych i śpiewających kołеды oraz pastorałki. **Szałamaje**- orkiestra istniejąca od 1972 roku, składająca się z uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej w Zbąszyniu. W repertuarze zespołu znajduje się muzyka ludowa, tradycyjna, rozrywkowa i okazjonalna. Przy orkiestrze

działa również grupa taneczna. Niepowtarzalne brzmienie wzbudza duże zainteresowanie zespołem podczas występów i defilad organizowanych na terenie gminy. „Cymper”, który odbywa się co roku w ostatnią niedzielę karnawału i jest jego pożegnaniem. W ten dzień na terenie gminy pojawiają się przebierańcy: diabły, siwki, kominiarze, chochoły, cyganki i niedźwiedzie, a także postaci nawiązujące do aktualnych czasów. Cymprowicze składają życzenia mieszkańcom, śpiewają i tańczą. Od pokoleń istnieje wiara, że ich wizyta wróży dobrobyt i szczęście w całym nadchodzącym roku. Od kilku lat wiejski zwyczaj przedstawiany jest w Zbąszyniu na Rynku, by mieszkańcy miasta poznali tradycję. „Turniej Kowalski w Nądni”, podczas imprezy odbywają się pokazy tradycyjnego kucia metali z wykorzystaniem starych narzędzi. Tego dnia na Turnieju pojawiają się mistrzowie zanikającego zawodu, pochodzący z kraju oraz zagranicy, w tym szczególnie z Niemiec. „Jarmark Św. Piotra w okowach” – impreza ludyczna z historycznym jarmarkiem, organizowana przy okazji Święta Jeziora na które składają się różnorodne wydarzenia skierowane do wszystkich mieszkańców gminy, wykorzystujące atuty jakie daje miasto otwarte na jezioro, min. zajęcia warsztatowe, nauka pływania, wystawy i koncerty.

Ryc. 6, Muzeum Ziemi Zbąszyńskiej i RK, UM Zbąszyń

Na obszarze gminy Zbąszyń wyróżnia się następujące formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000 obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Rynna Jezior Obrzańskich PLH080002 i obszar specjalnej ochrony ptaków Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry PLB080005, obszar chronionego krajobrazu Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska, 27 pomników przyrody oraz użytek ekologiczny Byczy Dół w Perzynch. Na terenie gminy znajdują się też parki: zabytkowy park w Zbąszyniu, park podworski w Nowym Dworze, park w Łomnicy oraz park w Nowej Wsi. Zbąszyń posiada sześć działających cmentarzy: parafialny w Zbąszyniu, w Przyprostyni, w Nowej Wsi Zbąskiej, w Chrońnicy i w Łomnicy oraz cmentarz komunalny w Nowym Dworze. Ponadto na terenie Zbąszynia znajdują się pozostałości starych cmentarzy w Nowym Dworze, Stefanowie, Strzyżewie i Przychodzku. Przed wojną Zbąszyń stanowił społeczność trzech kultur polskiej, żydowskiej i niemieckiej. Pozostałościami po tych czasach są architektura oraz pomniki pamięci. Należy podkreślić dużą troskę mieszkańców gminy, sołectw i organizacji pozarządowych o zachowanie miejsc pamięci. Na terenie miasta i gminy znajduje się wiele obiektów, które ze względu na wysoką wartość historyczną i kulturową świadczące o lokalnej tożsamości zostały objęte szczególną ochroną. Na podstawie Ustawy

z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Rejestr zabytków nieruchomych województwa wielkopolskiego zawiera:

a. Łomnica.

- a. dzwonnica przy kościele p.w. św. Wawrzyńca, drewn., 1770, nr rej.: 149 z 16.07.1968;
- b. zespół dworski, 2 poł. XVIII, nr rej.: 148 z 15.07.1968: dwór, 2 oficyny, park.

Ryc. 7, Kościół P.w. Św. Wawrzyńca w Łomnicy, UM Zbąszyń

b. Nowa Wieś – Zamek.

- a. zespół pałacowy, nr rej.: 104/Wlkp/A z 28.08.2002: pałac, 2 poł. XIX, 1907, kaplica, XIX/XX;
- b. park, 2 poł. XIX, nr rej.: A-9 z 20.07.1948,
- c. cmentarz rodowy w parku, nr rej. j.w.

c. Przyprostynia.

- a. kościół cmentarny p.w. św. Stanisława Biskupa, XIX, nr rej.: 939 z 25.02.1970.

d. Zbąszyń.

- a. zespół urbanistyczno-architektoniczny, nr rej.: 3172 z 12.01.1981;
- b. kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP, 1757-96, nr rej.: AK-I-11a/208 z 12.12.1932 (brak decyzji w NID);
- c. brama w ogrodzeniu, k. XVIII, nr rej.: 942 z 4.13.1970;
- d. kościół cmentarny p.w. św. Mikołaja, drewn., XVIII, nr rej.: 921 z 4.13.1970;
- e. kaplica grobowa rodziny Czajków – Szostaków, na cmentarzu par., ul. Mostowa, 1907, nr rej.: 109/Wlkp/A z 3.09.2002;
- f. zespół zamkowy, XVII- XVIII;
- g. fortyfikacje bastionowe - ziemne z fosą, nr rej.: Z-II/116/49 z 16.09.1950;
- h. wieża bramna, nr rej.: j.w.

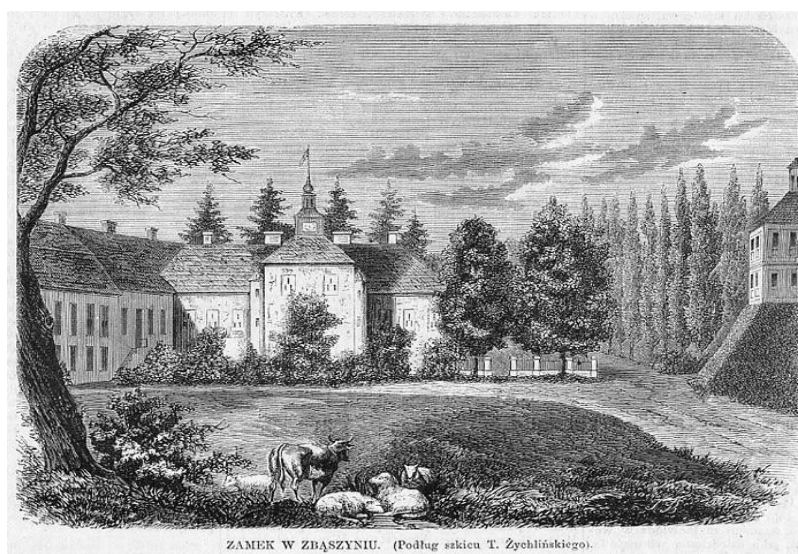

Ryc. 8, Wieża Bramna, UM Zbąszyn

- i. browar, ob. hotel, nr rej.: 1583 z 27.07.1974;
- j. park, ob. miejski, nr rej.: 3201 z 27.12.1983;
- k. dom, ul. Garczyńskich 1, 1800, nr rej.: 943 z 4.03.1970;
- l. zespół pałacowy, ul. Marcinkowskiego 1, XIX/XX, nr rej.: 840/Wlkp/A z 10.06.2011:
pałac, park, dom, ul. Senatorska 10, XVIII/XIX, nr rej.: 945 z 4.03.1970, dom, ul. Senatorska 21, 1904, nr rej.: 232/Wlkp/A z 17.05.2005.

Ochroną konserwatorską objęty jest układ urbanistyczno-architektoniczny miasta Zbąszynia zawarty w strefie ochrony konserwatorskiej. Ochronie konserwatorskiej podlegają pradziejowe, średniowieczne i nowożytnie nawarstwienia kulturowe. Układ urbanistyczny miasta Zbąszyn, wpisany do rejestru zabytków obejmuje niemalże całość obszaru miasta o średniowiecznej genezie, w obrębie którego znajduje się m. in. prostokątny rynek oraz ulice: Przedmieście Święty Wojciech, Powstańców Wlkp., Senatorską łączącą dawne przedmieścia wschodnie z placem rynkowym poprzez most na rzece, Plac Wolności oraz sieć pomniejszych uliczek i obszarów o mniej gęstej zabudowie. Ponadto układ obejmuje założenie zamkowe z pierwszej ćwierci XVII wieku o formach regularnej fortecy w typie holenderskim, o czytelnym do czasów obecnych narysem ziemnych bastionów i kurtyn otoczonych fosą, wieżą przejazdową, dawnym browarem zamkowym i rozległym parkiem. Wewnątrz fortecy istniał niegdyś pałac na planie litery „L”, którego wygląd można odtworzyć na podstawie XIX – wiecznych przekazów ikonograficznych. Granice strefy ochrony konserwatorskiej wpisanej do rejestru zabytków obejmują również ulicę 17 Stycznia zbiegającą się z Senatorską i prowadzącą aż do dworca kolejowego. Rozwój miasta i ulicy w kierunku północno – zachodnim w drugiej połowie XIX wieku wiąże swój początek z powstaniem linii kolejowej Poznań – Frankfurt oraz lokalizacją dworca. Z czwartej ćwierci XIX wieku oraz pierwszej ćwierci wieku XX pochodzi wiele okazałych kamienic projektowanych przez niemieckich budowniczych m. in. Leo Seeliga i Arthura Linemanna. W Zbąszyniu znajdują się dwie świątynie objęte ochroną prawną na podstawie wpisu do rejestru zabytków: barokowy kościół parafialny p. w. Wniebowzięcia NMP o zwartej bryle zwieńczonej dwoma wysokimi wieżami, nakrytymi kopulastymi hełmami z iglicami na szczytach, usytuowany po południowej stronie placu rynkowego oraz drewniany kościół p. w. Św. Mikołaja zbudowany w XVIII wieku położony na cmentarzu parafialnym przy ul. Mostowej. Na cmentarzu parafialnym znajduje się ponadto wpisana do rejestru zabytków kaplica grobowa rodzin Czajków – Szostaków z 1907 roku. Przy Placu Wolności do roku

1960 istniał wzniesiony w latach 1902 – 1904 zbór ewangelicki o okazałej bryle architektonicznej zwieńczonej kopułą. Z ewangelickiego zespołu sakralnego do czasów dzisiejszych przetrwała jedynie pastorówka (przedszkole, dom mieszkalny). Na narożniku ulic Chłodnej i Marcinkowskiego mieści się budynek dawnej synagogi, dziś dom mieszkalny o niemal całkowicie zatartym pierwotnym wyglądzie elewacji. Wśród budynków użyteczności publicznej do najciekawszych architektonicznie należą: poczta przy ul. Senatorskiej nr 36, szkoła przy ul. Powstańców Wlkp. nr 43, szkoła przy Rynku nr 8, aktualnie siedziba Muzeum Ziemi Zbąszyńskiej i Regionu Kozła, stacja kolejowa przy Placu Dworcowym oraz dworzec przy ul. Poznańskiej nr 17 na linii kolejowej Zbąszyń – Leszno. Zabudowa miasta, zwłaszcza z czasów jego intensywnego rozwoju na przełomie XIX i XX stulecia jest bardzo ciekawa architektonicznie i zachowana w niemal niezmiennym kształcie. Kamienice znajdują się w zróżnicowanym stanie technicznym. W rejestrze zabytków indywidualne decyzje o wpisie do rejestru posiadają następujące domy: przy ul. Garczyńskich nr 1 powstały około 1800 roku, ul. Senatorskiej nr 10, z przełomu XVIII/ XIX wieku oraz Senatorskiej nr 19 z końca XVIII stulecia.

Ryc. 9, Zamek w Zbąszyniu, przedruk

Układ urbanistyczny miasta zachowany jest w dobrym stanie, stale realizowane są zadania związane z rewitalizacją kolejnych obiektów znajdujących się na terenie miasta – kierunki i priorytety zostały wyznaczone przez Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Zbąszynia na lata 2012 – 2020, których kontynuacja nastąpi w oparciu o GPR, w ramach którego obszar przewidziany do rewitalizacji obejmuje historyczne centrum miasta Zbąszyń wraz z zabytkowym parkiem z pozostałościami założenia pałacowego i terenami położonymi wzdłuż Jeziora Błędno. Centrum miasta obejmuje teren historycznej zabudowy miejskiej, objęty ochroną konserwatorską wraz z licznymi zabytkami architektury. W granicach obszaru znajdują się liczne obiekty i instytucje o podstawowym znaczeniu dla funkcjonowania i rozwoju miasta. Zestawienie zbiorcze dla obiektów zlokalizowanych na terenie Gminy Zbąszyń, zawarto w poniższej tabeli:

ulica	obiekty	budynki	rejestr	gminna
Zbąszyń	24	265	9	280
Nadnia	1	17	0	18
Nowe Jastrzebsko	0	2	0	2

Urząd Miejski w Zbąszyniu,

www.zbaszyn.pl

ulica	obiekty	budynki	rejestr	gminna
Nowa Wieś	1	0	1	0
Nowa Wieś Zbaska	2	10	0	12
Nowy Dwór	5	6	0	11
Przychodzko	5	0	0	5
Chrońnica	3	15	3	15
Łomnica	5	14	2	17
Stefanowice	1	17	0	18
Stefanowo	4	4	0	8
Perzynv	2	9	0	11
Zakrzewko	2	12	0	14
Strzżewo	6	34	0	40
Przyprostwnia	4	32	1	35

Tabela 4, Wykaz budynków, UM Zbąszyń

Uwarunkowania komunikacyjne

Gmina Zbąszyń jest bardzo dobrze skomunikowana na poziomie krajowym oraz europejskim, m.in. poprzez przebiegającą przez północną część gminy Autostradę A2 (odcinek 9,8 km), oddaloną o ca. 40 km drogę ekspresową S3 stanowiącą część trasy międzynarodowej E65 - leżącej w transeuropejskim korytarzu transportowym (łączy Malmö w Szwecji –silny ośrodek gospodarczy i portowy, z południem Europy - miejscowością Chania w Grecji), rozwiniętą sieć dróg krajowych i wojewódzkich, międzynarodową linię kolejową E 20 (Berlin –Poznań – Kutno – Warszawa – Terespol – Moskwa).

Ryc. 10, Komunikacja Gminy, UM Zbąszyń

Wewnętrzna sieć komunikacyjna stanowi ważny łącznik w obsłudze terenów i obiektów zlokalizowanych w granicach gminy oraz poza jej granicami, jej elementy to:

1. Droga wojewódzka nr 302 o łącznej długości 14,9 km, wykonana z nawierzchni bitumicznej.
2. Drogi powiatowe o łącznej długości 81,5km o nawierzchni bitumicznej, i gruntowej.
3. Drogi gminne o łącznej długości 137,6 km, wg specyfikacji w poniżej tabeli.

Drogi Publiczne, Gminne (stan 31.12.2022)							
Jednostka	Bitumiczna	Betonowa	Kostka	Brukowcowa	Tłuczniowa	Gruntowa	Razem
Miasto	4,688	5,605	9,956	0,000	1,103	1,388	22,740
Udział %	20,62%	24,65%	43,78%	0,00%	4,85%	6,10%	100,00%
Sołectwa	5,028	17,833	0,164	0,532	3,309	86,978	113,844
Udział %	4,42%	15,66%	0,14%	0,47%	2,91%	76,40%	100,00%
Razem	9,922	23,684	10,558	0,532	4,461	88,427	137,584
Udział %	7,21%	17,21%	7,67%	0,39%	3,24%	64,27%	100,00%

Tabela 5, Wykaz Dróg, UM Zbąszyń

1. Sieć chodników stale rozbudowywana / modernizowana na terenach wiejskich i w mieście, również w kontekście zapewnienia dostępności dla osób starszych i niepełnosprawnych.
2. 13,4 km odcinek rzeki Obry, największy lewobrzeżny dopływ rzeki Warta o długości 258 km i zlewni o powierzchni 4021 km². W dolnym biegu rzeka Obra przepływa przez Kościan, Zbąszyń, Trzciel, Międzyrzecz, Skwierzynę, wraz z łańcuchem Jezior Zbąszyńskich, kanałów i dopływów na odcinku ca. 200 km nadaje się do uprawiania turystyki kajakowej, w tym przebiegający przez gminę Szlak Karola Wojtyły, stanowiący jeden z elementów Szlaku Małej Pętli Wielkopolski. Na chwile obecną, szczególną troską objęte są działania dotyczące odbudowy zniszczonego Jazu w Perzynach, co ograniczy niekontrolowany odpływ wody ze zlewni rzeki Obry, pogłębiający efekty suszy atmosferycznej i glebowej, odczuwalny szczególnie na gruntach rolnych i leśnych położonych w zlewni rzeki, mogący przyczynić się do degradacji wielu funkcji Miasta Zbąszynia i przyległych do rzeki / jeziora Sołectw.
3. 104 km pieszych (45,6 km) i rowerowych (58,4 km) szlaków turystycznych w tym szczególnie pieszy Szlak Zachodniej Wielkopolski (niebieski), rowerowe szlaki Szlak Północ-Południe (żółty), Szlak Powstania Wielkopolskiego (czarny) i Zbąszyńska Ścieżka Rowerowa, tj. 4,4 km odcinek wykonany z kostki betonowej, rozpoczynający się na plaży miejskiej w Zbąszyniu, przebiegający przez wieś Nądnia, kończący się na granicy gminy, powiatu, województwa wielkopolskiego i kontynuowany po stronie lubuskiej w kierunku do Chlastawy.
4. W zakresie dodatkowych uwarunkowań komunikacyjnych, kontynuowanie są prace planistyczne dla budowy Wschodniej Obwodnica Zbąszynia (Nowy Tomyśl – Wolsztyn), poprawy przepustowości drogi wojewódzkiej nr 302 w Zbąszyniu, czy też w ramach Strategicznego Studium Lokalizacyjnego Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego (rozbudowa sieci kolejowej na obszarze gminy w kierunkach Gorzów Wielkopolski, Rzepin-Granica Państwa, zwiększenie prędkości, kolejowe przejazdy bezkolizyjne):

6.5.10.2 Założenia dla inwestycji

Zakładany na podstawie *Koncepcji...* oraz *SZRT do 2030 r.* przebieg ciągu nr 9 jest następujący:

Warszawa – Centralny Port Komunikacyjny – Sieradz – Kępno – Wrocław – Świdnica – Wałbrzych – granica państwa,

Sieradz – Kalisz – Poznań – Szczecin, Kalisz – Ostrów Wielkopolski – Leszno – Głogów – Zielona Góra, Poznań – Zbąszyń – Rzepin – granica państwa

Zbąszyń – Gorzów Wielkopolski.

Ciąg ten stanowi połączenie CPK (i Warszawy) z ważnymi ośrodkami zachodniej Polski oraz w relacjach międzynarodowych z Czechami (linia KDP do Pragi) i Niemiec.

Ryc. 11, Rozbudowa szlaków kolejowych, UM Zbąszyń

Demografia.

Analizą objęto dane dotyczące osób zamieszkujących gminę Zbąszyń, w kategoriach a. ogółem, b. miasto / wieś, c. w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Wiek produkcyjny, tzw. wiek zdolności do pracy w opracowaniach statystycznych jest przedstawiany w następującym podziale: ludność w wieku przedprodukcyjnym: 0-17 lat, ludność w wieku produkcyjnym: 18-59 dla kobiet oraz 18-64 dla mężczyzn, ludność w wieku poprodukcyjnym: 60 i więcej dla kobiet oraz 65 lat i więcej dla mężczyzn. Punktem wyjścia będą stanowiły 3 wskaźniki obciążenia demograficznego na tle Polski i Powiatu Nowotomyskiego:

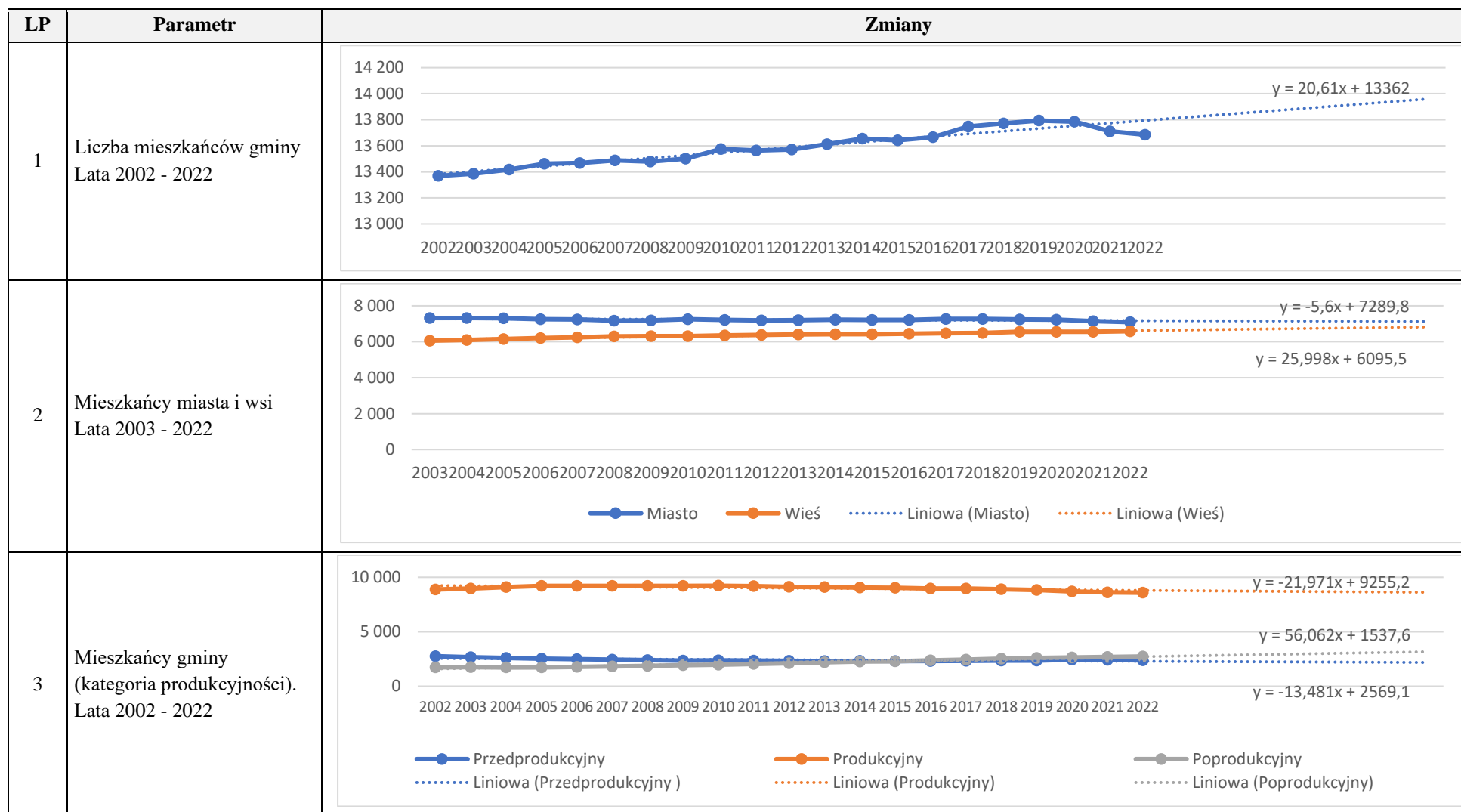
Nazwa	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym		ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	
	2002	2022	2002	2022	2002	2022
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
POLSKA	60,7	70,4	66,5	124,4	24,2	39,0
Powiat nowotomyski	62,2	70,3	49,1	94,4	20,5	34,2
Zbąszyń (3)	63,8	68,7	50,1	95,9	21,3	33,6

Tabela 6, Demografia 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Analizując dane GUS widoczne są niekorzystne zmiany demograficzne, które wystąpiły we wszystkich rozpatrywanych jednostkach administracyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. Zmiana parametru jest szczególnie widoczna w zakresie zmiany w okresie 20 lat i prognozy utrzymywania się trendu w latach kolejnych.

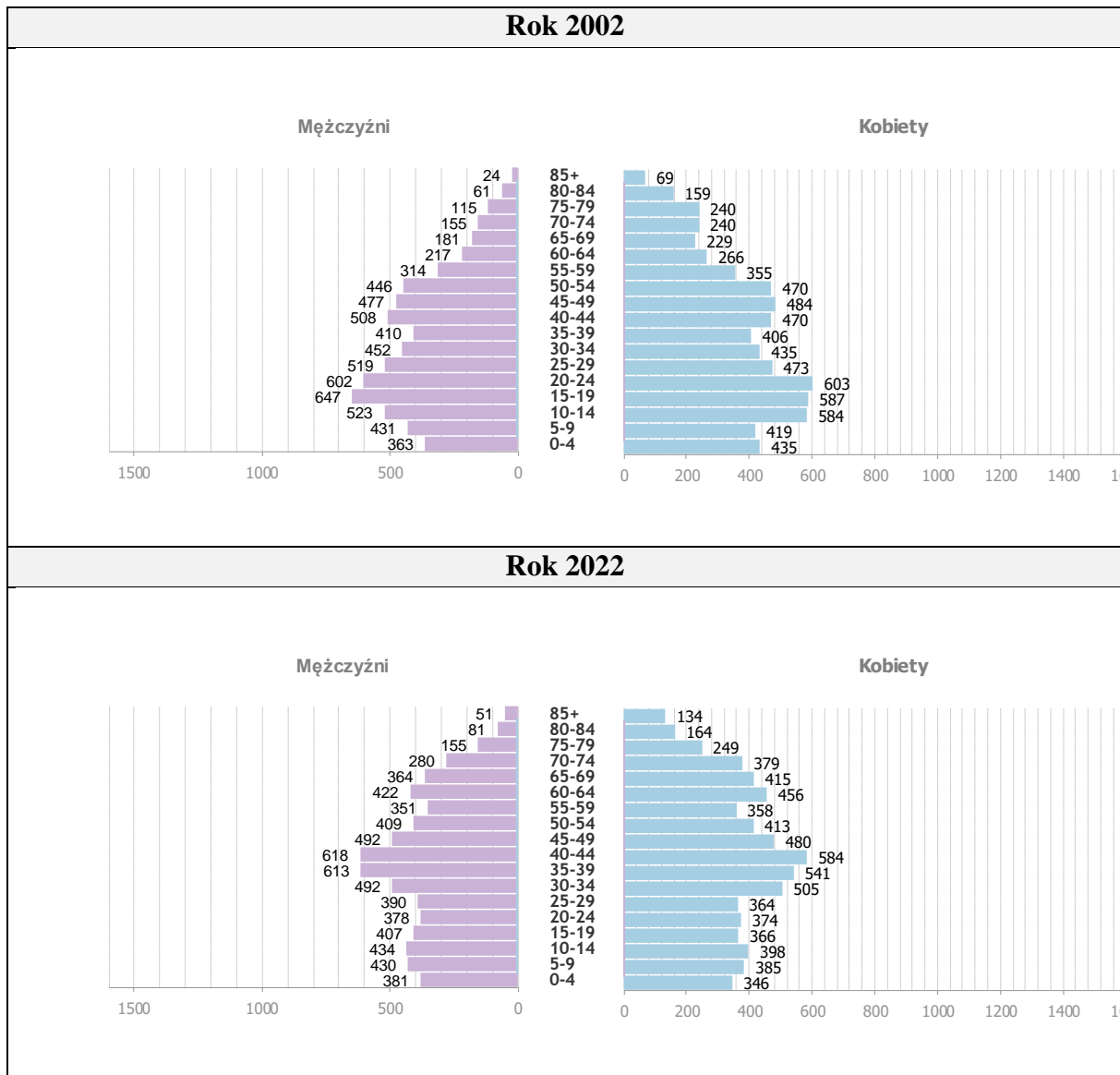
Prognozowaną skalę zmian oparto na danych historycznych (2002 – 2022), stanowiących podstawę do sformułowania prognozy do roku 2030. W ujęciu graficznym dane zaprezentowano w Wykresie nr 1, w zakresie wniosków:

1. Parametr: **Liczba mieszkańców gminy, lata 2002 – 2022.** Analizując dane GUS, liczba mieszkańców gminy wzrasta. W oparciu o dane historyczne uznać należy, że trend do roku 2030 zostanie utrzymany.
2. Parametr: **Mieszkańcy miasta i wsi, lata 2002 – 2022.** Analizując dane GUS, liczba mieszkańców Zbąszynia ulega stałemu, nieznaczniemu obniżaniu. Nieco szybciej następuje wzrost liczby mieszkańców sołectw. W oparciu o dane historyczne uznać należy, że trend do roku 2030 zostanie utrzymany.
3. Parametr: **Mieszkańcy miasta i wsi, lata 2002 – 2022.** Analizując dane GUS, w przeciwieństwie do osób w wieku poprodukcyjnym liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w populacji ogółem ulega systematycznemu obniżeniu. Widoczne na przestrzeni lat trendy zmian, zostaną utrzymane do roku 2030.

Wykres 1, Demografia 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Porównanie piramid wieku (graficzny obraz struktury wiekowej społeczności, uwzględniający również strukturę płciową) dla roku 2002 oraz 2022 przedstawiono poniżej:

Wykres 2, Demografia 2, UM Zbąszyń

Analizując dane GUS widoczne są zmiany strukturalne na obszarze gminy Zbąszyń. Strukturę widoczną dla roku 2022 uznać należy za formę przejściową pomiędzy typem stacjonarnym (m.in. w której liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest podobna jak liczba osób w wieku produkcyjnym), a typem regresywnym ze stosunkowo niską liczbą urodzeń i podobną liczbą zgonów oraz coraz bardziej starzejącą się ludnością.

Infrastruktura komunalna

W imieniu Gminy Zbąszyń zadania dotyczące gospodarki wodno – ściekowej wykonuje Zakład Usług Komunalnych, który eksploatuje zmodernizowaną oczyszczalnię ścieków, 33 przepompownie, 21 tłoczni. 6 stacji uzdatniania wody:(Zbąszyń – Reja – dostarcza wodę do Zbąszynia, Nowego Dworu i Strzyżewa; Perzyny – dostarcza wodę do Perzyn, Przyprostyni i obecnie części Zbąszynia; Stefanowo – dostarcza wodę do Stefanowa i Zakrzewka; Chrośnica; Łomnica; hydrostat Nowa Wieś Zbąska – zasila w wodę wsie: Nowa Wieś Zbąska, Nowa Wieś, Nądnia. Wg danych za rok 2022 łączna produkcja wody wyniosła 481 tys. m³, łączna ilość ścieków, które trafiły do oczyszczalni wyniosła 340 tys. m³. Aglomeracja (def. teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych lub do końcowego punktu zrzutu) została wyznaczona uchwałą Rady Miejskiej Zbąszynia nr XX/234/2020 z dnia 30.11.2020 (publikacja Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020r. poz. 9494 Ogłoszony: 09.12.2020), jej wielkość: 10664 RLM, obecny stopień skanalizowania 96,67%.

W aglomeracji znajdują się przeważająca części Zbąszynia, Nowego Dworu, Strzyżewa, Nądni, Nowej Wsi, Nowej Wsi Zbąskiej, Przyprostyni oraz całość Perzyn. Poza aglomeracją są Stefanowo, Zakrzewko, Chrośnica, Stefanowice, Nowe Jastrzębsko, Przychodzko, Łomnica. Należy wskazać stały wzrostowy trend w zakresie budownictwa mieszkalnego, widoczny szczególnie na obrzeżu miasta i sołectwach przyległych do miasta.

W zakresie zmian na przestrzeni lat 2015 i 2021 przeanalizowano następujące parametry dodatkowe:

Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w % ogółu budynków mieszkalnych:

Nazwa	Ogółem				w miastach				na wsi			
	wodociąg		kanalizacja		wodociąg		kanalizacja		wodociąg		kanalizacja	
	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	84,0	85,2	48,4	52,7	87,4	87,5	72,7	75,5	82,0	83,8	33,9	39,1
Powiat nowotomyski	89,5	83,6	49,4	48,4	93,0	89,5	86,7	83,3	87,4	80,5	27,4	30,3
Zbąszyń (3)	73,3	74,1	38,6	58,4	73,2	76,5	67,8	76,0	73,4	72,3	16,3	45,3

Tabela 7, Infrastruktura 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

W zakresie zwodociągowania gminy pomimo trendu wzrostowego, osiągnięty parametr (74,1%) jest mniejszy niż kraju i powiatu, natomiast stopień skanalizowania (58,4) jest wyższy na tle rozpatrywanych jednostek. Uwagę należy zwrócić na stały wzrost realizowanych przyłączeń kanalizacyjnych, co jest szczególnie widoczne na wsiach (16,3 ◀ 45,3 w ciągu 6 lat), i znacząco odbiega od parametrów krajowych i powiatowych.

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności:

Nazwa	Ogółem				w miastach				na wsi			
	wodociąg		kanalizacja		wodociąg		kanalizacja		wodociąg		kanalizacja	
	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021	2015	2021
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	91,8	92,4	69,7	71,9	96,5	96,7	89,8	90,7	84,6	85,9	39,2	43,8
Powiat nowotomyski	92,7	93,0	58,6	63,0	96,1	96,0	88,2	88,2	89,7	90,5	32,9	42,7
Zbąszyń (3)	80,0	80,6	52,2	62,4	83,8	83,7	71,4	73,0	75,7	77,3	30,6	51,0

Tabela 8, Infrastruktura 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

W zakresie korzystających z obu rodzajów sieci, pomimo trendu wzrostowego, osiągnięte parametry (80,6% dla wodociągu i 62,4% dla kanalizacji) są niższe na tle kraju i powiatu. Podobnie jak w pkt 1 uwagę należy zwrócić na stały wzrost liczby osób przyłączonych do obu rodzajów sieci, co jest szczególnie widoczne na wsiach dla sieci kanalizacyjnej (30,6 ◀ 51,0 w ciągu 6 lat), i znacząco odbiega od parametrów krajowych i powiatowych.

Ilość wody z wodociągów wykorzystywana przez mieszkańca w ciągu roku:

Nazwa	woda z wodociągów						
	na 1 mieszkańca						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[m3]	[m3]	[m3]	[m3]	[m3]	[m3]	[m3]
Zbąszyń (3)	24,4	28,4	27,7	28,3	31,4	29,4	29,2

Tabela 9, Infrastruktura 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost ilości wody z wodociągów wykorzystywanej przez statystycznego mieszkańca w ciągu roku.

W ramach swojej działalności Zakład Usług Komunalnych zapobiega bezdomności zwierząt pochodzących z terenu gm. Zbąszyń, prowadząc schronisko dla bezdomnych zwierząt w Nowym Dworze. Zakład zajmuje się również utrzymaniem cmentarza komunalnego. W zakresie posiadanego mienia komunalnego Zakład wykonuje bieżące remonty i przeglądy budynków komunalnych będących własnością gminy oraz uczestniczy w kosztach prac remontowych przeprowadzanych w budynkach wspólnot mieszkaniowych, w których Gmina Zbąszyń jest jednym ze współwłaścicieli. Powyższe prace zapewniają bezpieczeństwo osób i mienia komunalnego.

Zasoby mieszkaniowe gminy (komunalne):

Nazwa	mieszkania ogółem				lokale socjalne			
	mieszkania		powierzchnia użytkowa mieszkań		lokale		powierzchnia użytkowa lokali	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
	[-]	[-]	[m2]	[m2]	[-]	[-]	[m2]	[m2]
Zbąszyń (3)	162	114	7 145	4 880	33	-	1 124	-

Tabela 10, Infrastruktura 4, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

W zakresie dostępu do bazy lokalowej widoczna jest malejąca w ciągu 5 lat zarówno liczba mieszkań jak i powierzchnia użytkowa mieszkań będących w zasobie gminy.

Grunty pozostające w zasobie gminy pod budownictwo mieszkaniowe

Nazwa	Zakres											
	ogółem		ogółem - uzbrojone		wielorodzinne		wielorodzinne - uzbrojone		jednorodzinne		jednorodzinne - uzbrojone	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
Zbąszyń (3)	11,6	11,6	3,4	3,4	0,8	0,8	0,8	0,8	11	11	3	3

Tabela 11, Infrastruktura 5, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

W zakresie ilości gruntów pozostających w zasobie gminy pod budownictwo mieszkaniowe, widoczna jest ograniczoność dostępnych na cele mieszkaniowe terenów.

W ramach utrzymania zieleni miejskiej prowadzone są prace poprawiające estetykę parku miejskiego, rabat kwiatowych, żywopłotów oraz trawników. Kolejne obszary działalności Zakładu Usług Komunalnych to zimowe utrzymanie części ulic gminnych, utrzymanie przejezdności na ścieżce rowerowej oraz utrzymanie plaży miejskiej, targowiska przy ul. Senatorskiej, Rynku i parkingów. Równocześnie świadczone są usługi dla wspólnot mieszkaniowych oraz osób prywatnych związane z zimowym utrzymaniem chodników przy ich posesjach.

System oświaty

Zgodnie z warunkami wynikającymi z Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2022 poz. 2230 ze zmianami), Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 poz. 40 ze zmianami) oraz lokalnymi uwarunkowaniami społecznymi na terenie Gminy Zbąszyn funkcjonuje sieć publicznych przedszkoli i szkół, na które składają się:

1. Przedszkole w Zbąszyniu,
2. Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera w Zbąszyniu,
3. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Przyprostyni w skład, którego wchodzi:
  - Przedszkole w Stefanowie
  - Szkoła Podstawowa im. Antoniny Woźnej w Przyprostyni,
4. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Chrośnicy w skład, którego wchodzi:
  - Przedszkole w Chrośnicy,
  - Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wlkp. w Łomnicy,
5. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Nądni, w skład, którego wchodzi:
  - Przedszkole w Nądni
  - Szkoła Podstawowa w Nądni.

Stan organizacji publicznych przedszkoli i szkół podstawowych w roku szkolnym 2021/2022 – dane Urzędu Miejskiego w Zbąszyniu.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba etatów nauczycielskich
1.	Przedszkole w Zbąszyniu	272	11	21,18
2.	Szkoła Podstawowa im.	792	33	63,48
3.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Przyprostyni			
	Przedszkole	94	4	23,83
	Szkoła Podstawowa	164	9	
	Razem	258	13	
4.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Chrośnicy			
	Przedszkole	67	3	26
	Szkoła Podstawowa	161	10	
	Razem	228	13	
5.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Nądni			
	Przedszkole	67	3	18,74
	Szkoła Podstawowa	129	8	
	Razem	196	11	
OGÓLEM		1746	81	152,23

Tabela 12, System Oświaty 1, UM Zbąszyn

W publicznych szkołach podstawowych w Gminie Zbąszyn w roku szkolnym 2021/2022 uczyło się 1246 uczniów. Jednostki te funkcjonują w oparciu o podział gminy na

obwody, co łączy się z organizacją dowozu uczniów z odległych miejscowości. Ponadto w gminie działa jedna szkoła niepubliczna do której uczęszcza 15 dzieci. Wychowanie przedszkole na obszarze gminy realizowane jest przez cztery przedszkola publiczne do których uczęszczało w roku szkolnym 2021/2022 500 dzieci, oraz dwa przedszkola niepubliczne do których łącznie uczęszcza 107 dzieci.

Gmina Zbąszyń prowadzi Żłobek w Zbąszynie, dysponując 48 miejscami dla dzieci w wieku do lat 3. W żłobku opiekę nad dziećmi sprawuje 8 opiekunek i 1 pielęgniarka. Ponadto placówka zatrudnia jednego pracownika administracyjnego (0,5 etatu), jednego intendenta (0,5) oraz dyrektora (0,25 etatu).

W zakresie zmian na przestrzeni lat 2019 i 2021 przeanalizowano następujące parametry dodatkowe:

Kod	Nazwa	2019	2020	2021
		[szt. / os / %.]	[szt. / os / %.]	[szt. / os / %.]
3015063	Zbąszyń (3)	Szkoły podstawowe (szt.)		
		5	5	5
		Oddziały w szkołach (szt.)		
		65	66	65
		Uczniowie (os.)		
		1 243	1 237	1 253
		Uczniowie w 1 klasie (os.)		
		142	153	165
		Dzieci w wieku przedszkolnym 3-6 lat (os.)		
		609	649	634
		Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym 3-6 lat (os.)		
		569	572	573
		Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym 3-6 lat (% w grupie)		
		93,4	88,1	90,4
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na wsi 3-6 lat (% w grupie)				
74,5	68,4	69,5		

Tabela 13, System Oświaty 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

W zakresie wychowania przedszkolnego wskaźnik dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat dla gminy w roku 2021 wyniósł 90,4 %, w tym dla wsi 69,5 %. Dla szkolnictwa podstawowego parametry w okresie 3 lat utrzymywały się na zbliżonym poziomie. W zakresie działań bieżących niezbędna jest kontynuacja poprawy stanu infrastruktury szkolno – przedszkolnej oraz zwiększenie liczby dostępnych miejsc na etapie przedszkolnym (w tym żłobki).

Na terenie Gminy Zbąszyń system gminny oświaty jest uzupełniany ofertami:

1. Powiatu Nowotomyskiego - Zespół Szkół nr 1 w Zbąszynie, w tym Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Garczyńskiego, Technikum i Szkoła Branżowa.

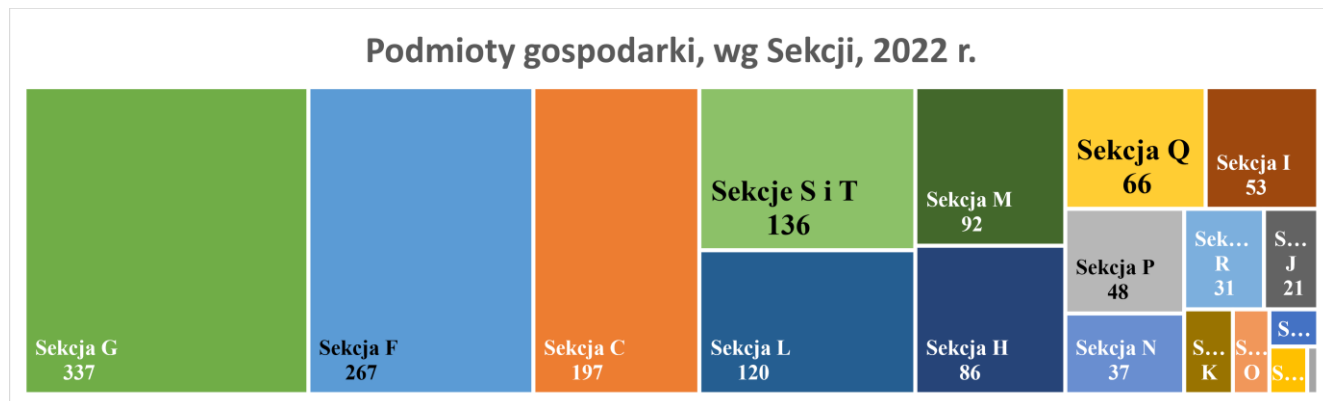

2. Powiatu Nowotomyskiego - Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Zbąszyniu.
3. Ministra ds. Kultury i Dziedzictwa narodowego - Państwowa Szkoła Muzyczna I St. im. St. Moniuszki W Zbąszyniu.
4. Komendy Głównej Straży Ochrony Kolei - Ośrodek Szkolenia Zawodowego Straży Ochrony Kolei oraz Hodowli i Tresury Psów Służbowych w Zbąszyniu.
5. Cech Rzemiosł Różnych - działalności na rzecz rzemieślników i uczniów w ramach przysposobienia zawodowego.
6. Kwaśnik SKPD Zbąszyń - Akademia Dobrego Montażu PORTA
7. Sylwia Mazurkiewicz – Lipowy Zakątek Sylwia Mazurkiewicz
8. Stowarzyszenie na rzecz rozwoju sołectwa Strzyżewo – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Strzyżewie (Niepubliczne Przedszkole „Biedronkowo” w Strzyżewie, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Strzyżewie)
9. Paulina Kaczmarek – Bajkowa Kraina Paulina Kaczmarek

Z uwagi na dostępność oferty na rzecz mieszkańców gminy, pozytywny wpływ na spowolnienie / odwrócenie niekorzystnych procesów demograficznych (w tym depopulacja i starzenie się społeczeństwa), silny wpływ miastotwórczy na rozwój miasta w/w ofert, wzorem wcześniejszych inicjatyw uzasadnione będzie wsparcie wszelkich zgłaszanych potrzeb w zakresie funkcjonowania i rozwoju instytucjonalno - programowego jednostek, których organem prowadzącym nie jest Gmina Zbąszyń.

Wybrane uwarunkowania gospodarcze

W oparciu o dane GUS dla roku 2022, wg działów sekcji PKD dla podmiotów gospodarczych ogółem na terenie Gminy Zbąszyń:

Metryczka:

Sekcja A „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo“, Sekcja B „Górnictwo i wydobywanie“, Sekcja C „Przetwórstwo przemysłowe“, Sekcja D „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych“, Sekcja E „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją“, Sekcja F „Budownictwo“, Sekcja G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle“, Sekcja H „Transport i gospodarka magazynowa“, Sekcja I „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi“, Sekcja J „Informacja i komunikacja“, Sekcja K „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa“, Sekcja L „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości“, Sekcja M „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna“, Sekcja N „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca“, Sekcja O „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne“, Sekcja P „Edukacja“, Sekcja Q „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna“, Sekcja R „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją“, Sekcje S i T „Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby“, Sekcja U „Organizacje i zespoły eksterytorialne“

Wykres 3, Podmioty REGON, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Analizując dane GUS dominujące rodzaje działalności to: Sekcja G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle“ (337), Sekcja F „Budownictwo“ (267), Sekcja C „Przetwórstwo przemysłowe“ (197) – ich udział wynosi 50,63% w łącznej liczbie podmiotów, wynoszącej 1 582, wg stanu na koniec roku 2022.

W zakresie analizy wskaźnikowej dla danych GUS:

Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Nazwa	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
POLSKA	1 089	1 103	1 121	1 136	1 175	1 224	1 276	1 323
Powiat nowotomyski	1 093	1 103	1 110	1 135	1 172	1 196	1 232	1 260
Zbąszyń (3)	1 047	1 049	1 031	1 054	1 086	1 100	1 130	1 156

Tabela 14, Podmioty REGON 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego wskaźnika, pomimo trendu wzrostowego, osiągnięty parametr w roku 2022 (1156) jest niższy na tle kraju (-12,62%) i powiatu (-8,25%).

Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem.

Nazwa	udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	71,0	70,1	69,6	71,3	71,3	71,3	71,3	71,2
Powiat nowotomyski	74,8	73,9	73,5	74,1	74,5	74,7	74,7	74,6
Zbąszyń (3)	75,2	74,5	73,7	74,4	74,8	74,7	74,3	74,7

Tabela 15, Podmioty REGON 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego wskaźnika, pomimo trendu spadkowego, osiągnięty parametr w roku 2022 (74,7%) jest wyższy na tle kraju (71,2%) i powiatu (74,6%).

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności.

Nazwa	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]
POLSKA	77	77	78	81	84	87	91	94
Powiat nowotomyski	82	82	82	84	87	89	92	94
Zbąszyń (3)	79	78	76	78	81	82	84	86

Tabela 16, Podmioty REGON 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego wskaźnika, pomimo trendu wzrostowego, osiągnięty parametr w roku 2022 (86) jest niższy na tle kraju (-8,51%) i powiatu (-8,51%).

Udział podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących do 9 osób w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON.

Nazwa	udział podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących do 9 osób w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	95,7	95,7	95,8	96,0	96,3	96,4	96,6	96,7
Powiat nowotomyski	95,3	95,2	95,2	95,3	95,6	95,8	96,0	96,2
Zbąszyń (3)	95,7	95,5	95,1	95,4	95,6	95,7	95,9	96,0

Tabela 17, Podmioty REGON 4, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Wskaźnik utrzymuje się na poziomie zbliżonym we wszystkich rozpatrywanych jednostkach.

Podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. mieszkańców

Nazwa	podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. mieszkańców							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
POLSKA	8,8	8,8	8,7	8,5	8,3	8,3	8,3	8,3
Powiat nowotomyski	7,8	7,9	7,8	7,7	7,3	6,9	7,1	6,9
Zbąszyń (3)	3,7	4,4	4,4	4,4	4,3	4,4	4,4	4,4

Tabela 18, Podmioty REGON 5, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego wskaźnika, pomimo trendu wzrostowego, osiągnięty parametr w roku 2022 (4,4) jest znacznie niższy na tle kraju (-46,98%) i powiatu (-36,23%).

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci.

Nazwa	ogółem					mężczyźni					kobiety				
	2015	2016	2018	2020	2022	2015	2016	2018	2020	2022	2015	2016	2018	2020	2022
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	6,5	5,6	4,2	4,6	3,7	5,9	5,0	3,5	4,0	3,2	7,2	6,4	5,0	5,3	4,2
Powiat nowotomyski	2,6	2,1	1,5	2,3	1,7	2,2	1,7	1,3	1,8	1,4	3,0	2,5	1,7	2,8	2,0
Zbąszyń (3)	2,3	1,7	1,3	1,6	1,0	1,9	1,2	1,1	1,4	0,9	2,7	2,2	1,5	1,7	1,2

Tabela 19, Podmioty REGON 6, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego wskaźnika osiągnięty parametr w roku 2022 (1,0) jest znacznie niższy na tle kraju (3,7) i powiatu (1,7). Zwrócić należy również uwagę na nieznacznie wyższy poziom bezrobocia wśród kobiet we wszystkich rozpatrywanych jednostkach.

Turystyka.

W zakresie dostępnych danych statystycznych analizie podlegają poniższe parametry Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach noclegowych (rok poprzedni = 100):

Nazwa	ogółem									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	
POLSKA	103,1	102,3	106,5	102,0	105,4	103,1	95,1	101,8	99,8	
Powiat nowotomyski	98,7	117,3	81,6	115,5	100,1	101,9	87,5	92,9	98,9	
Zbąszyń (3)	108,1	173,7	93,5	108,3	100,0	108,5	91,7	84,1	100,0	

Tabela 20, Turystyka 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

oraz Noclegi udzielone turystom zagranicznym (nierezydentom) w turystycznych obiektach noclegowych według wybranych krajów ogółem:

Nazwa	turyści zagraniczni (nierezydenci)								
	ogółem								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
POLSKA	5 470 335	5 689 570	6 378 793	6 803 667	7 082 231	7 470 546	2 263 761	2 509 832	5 846 611
Powiat nowotomyski	4 441	7 296	6 783	8 026	8 636	8 571	3 650	3 379	6 314
Zbąszyń (3)	2 127	4 240	3 852	4 995	5 771	5 906	2 485	2 009	3 570
Nazwa	udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentom)								
	ogółem								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]
POLSKA	12 992 241	13 757 657	15 579 225	16 705 215	17 742 651	18 683 576	6 622 952	7 165 013	14 759 246
Powiat nowotomyski	11 363	18 439	16 464	16 930	24 701	25 212	12 017	12 212	20 524
Zbąszyń (3)	4 317	8 893	8 345	10 877	12 823	12 474	5 845	4 436	7 207

Tabela 21, Turystyka 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczne jest załamanie korzystnych trendów po roku 2019, co wprost należy łączyć z Pandemią COVID-19 i dla roku 2022 również z trwającą wojną w Ukrainie. W zakresie stabilizacji warunków funkcjonowania sektora, dla roku 2019 i 2022 w gminie Zbąszyń wystąpiły bardziej dotkliwie spadki dla rocznych parametrów dotyczących danej jednostki administracyjnej: W zakresie Dynamiki liczby miejsc noclegowych - Gmina Zbąszyń -7,83%, Powiat Nowotomyski -2,94%, Polska -3,20%, Podobnie dla Parametru „Turyści zagraniczni (nierezydenci)” - Gmina Zbąszyń -39,55%, Powiat Nowotomyski -26,33%, Polska -21,74%, oraz „Udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentom)” - Gmina Zbąszyń -42,22%, Powiat Nowotomyski -18,59%, Polska -21,00%.

Kapitał Społeczny

Wprost niemierzalne wzajemne relacje międzyludzkie i społeczne, dalej poziom zaufania i aktywności obywatelskiej budują kapitał społeczny i stanowią cenny zasób i wyróżnik Gminy Zbąszczyń. Uzupełniając opisy wcześniej prezentowanych aktywności społeczeństwa obywatelskiego, realizowanych przez Organizacje Obywatelskie, Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne, Sołtysów i Rady Sołeckie, wskazać należy również kolejne parametry obrazujące poziom kapitału społecznego w gminie.

Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej:

Nazwa	udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	3,2	3,3	3,4	3,2	3,3	3,2	3,2	3,2
Powiat nowotomyski	3,4	3,5	3,6	3,5	3,5	3,5	3,4	3,5
Zbąszczyń (3)	4,3	4,4	4,6	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5

Tabela 22, Podmioty REGON 7, UM Zbąszczyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego wskaźnika, widoczna jest stabilizacja trendu w kolejnych latach, osiągnięty parametr w roku 2022 (4,5%) jest wyższy na tle kraju (+40,62%) i powiatu (+28,57%).

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców.

Nazwa	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[Szt.]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]
POLSKA	3,51	3,68	3,85	3,68	3,83	3,95	4,09	4,26
Powiat nowotomyski	3,73	3,83	4,02	4,01	4,10	4,17	4,23	4,36
Zbąszczyń (3)	4,47	4,61	4,73	4,79	4,86	4,93	5,11	5,19

Tabela 23, Podmioty REGON 8, UM Zbąszczyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego wskaźnika, widoczny jest stopniowy wzrost trendu w kolejnych latach, osiągnięty parametr w roku 2022 (5,19) jest wyższy na tle kraju (+21,83%) i powiatu (+19,03%).

Ogólnodostępna infrastruktura na obszarach wiejskich.

Jednym z obszarów wpływających na budowanie kapitału społecznego jest dostęp do oferty kulturalnej, integracyjnej, sportowej i edukacyjnej, realizowany w oparciu o obiekty będące w zarządzie Gminy Zbąszczyń i jej jednostek organizacyjnych. Na terenie miasta funkcjonują

obiekty, świadczące usługi na rzecz mieszkańców całej gminy, na terenie poszczególnych sołectw istotną rolę pełnią Sale Wiejskie, wokół których organizuje się aktywność obywatelska w formach wyznaczonych przez samych mieszkańców. Nie bez znaczenia jest niewielka odległość poszczególnych ośrodków od miejsca zamieszkania. Dzięki konsekwentnej realizacji działań związanych z budową, rozbudową i modernizacją poszczególnych budynków, dzięki wsparciu środków zewnętrznych i Funduszowi Sołeckiemu, stan infrastruktury uznać należy za zadowalający. Dalsza poprawa stanu poszczególnych budynków, w tym ich funkcjonalności i podniesienie poziomu efektywności energetycznej, będą kontynuowane w okresie obowiązywania Strategii. Wykaz sal wiejskich zlokalizowanych na terenie 13 spośród 14 sołectw przedstawia poniższa tabela:

LP	Sołectwo	Lokalizacja	Budowa / modernizacja	Powierz chnia	Szacowane potrzeby
1	Nowy Dwór	Nowy Dwór 80 C	2020	1300 m ³	Wyposażenie, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
2	Nądnia	ul. Główna	2010	2184 m ³	Wyposażenie, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
3	Zakrzewko	Zakrzewko 41	1970	452 m ³	Wyposażenie, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
4	Chrośnica	Chrośnica 90	1908	1040 m ³	Modernizacja i remont obiektu, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
5	Stefanowo	Stefanowo 59	1960	836 m ³	Modernizacja i remont obiektu, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
6	Łomnica	Łomnica 93a	1980	1620 m ³	Modernizacja i remont obiektu, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
7	Przyprostynia	ul. Prandoty 67	1930	1108 m ³	Wyposażenie, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
8	Nowa Wieś Zbąska	Nowa Wieś Zbąska 20	2011	1188 m ³	Modernizacja i remont obiektu, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
9	Strzyżewo	Strzyżewo 4	1930	1236 m ³	Modernizacja i remont obiektu, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
10	Jastrzębsko Nowe	Jastrzębsko Nowe 18d	2016	340 m ³	Wyposażenie, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
11	Perzyny	Perzyny	2021	1200 m ³	Wyposażenie, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
12	Stefanowice	Stefanowice	2021	360 m ³	Wyposażenie, OZE, wsparcie dla ruchu BSP.
13	Nowa Wieś	Nowa Wieś	2022	1130 m ³	Wyposażenie, Łącze światłowodowe, wsparcie dla ruchu BSP.

Tabela 24, Infrastruktura 6, UM Zbąszyń

Ochotnicze Straże Pożarne.

Ochotnicze Straże Pożarne to umundurowane i wyposażone w specjalistyczny sprzęt jednostki ratowniczo-gaśnicze, organizacje obywatelskie mające na celu w szczególności walkę z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami. Codzienna działalność Strażaków jest również silnym czynnikiem integrującym i aktywizującym lokalne środowiska. Wg Stanu na dzień 31.12.2022 r. na terenie Gminy Zbąszyń działa 9 jednostek OSP, a w poszczególnych jednostkach do udziału w akcjach było przygotowanych: Chrośnica

– 29 osób, Łomnica – 26 osób, Nądnia – 21 osób, Nowa Wieś Zbąska – 14 osób, Przyprostynia – 33 osoby, Stefanowo – 12 osób, Strzyżewo – 17 osób, Zakrzewko - 14 osób i Zbąszyń – 32 osoby. Łącznie na terenie gminy bezpieczeństwo zapewniało 198 osób. W zakresie podnoszenia jakości pełnionej służby, zarówno ze środków własnych poszczególnych jednostek jak i wsparciu Gminy Zbąszyń, realizowane są prace na rzecz poprawy stanu poszczególnych Remiz Strażackich, jak i ich doposażenia.

Koła Gospodyń Wiejskich.

Funkcjonujące Koła Gospodyń Wiejskich			
1	Koło Gospodyń Wiejskich w Nowym Jastrzębsku	Nowe Jastrzębsko	14
2	Koło Gospodyń Wiejskich w Stefanowicach	Stefanowice	36
3	Koło Gospodyń Wiejskich w Nowym Dworze (Nowodworzanki)	Nowy Dwór	11
4	Koło Gospodyń Wiejskich w Chrośnicy	Chrośnica	22
5	Koło Gospodyń Wiejskich w Łomnicy "Łomnickie Gospodynie"	Łomnica	10
6	Koło Gospodyń Wiejskich w Strzyżewie	Strzyżewo	11
7	Koło Gospodyń Wiejskich w Nądni	Nądnia	40
			144

Tabela 25, Wykaz KGW, UM Zbąszyń

Opieka Społeczna

Zgodnie z §4 Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej, stanowiącego załącznik do Uchwały nr XLIII/401/10 Rady Miejskiej Zbąszynia z dnia 24.06.2010 r. w sprawie nadania Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszyniu (zmiany – Uchwała X/101/11 z dn. 05.08.2011 r., Uchwała nr XXXVIII/379/14 z dn. 31.03.2014 r. w sprawie zmian w statucie Ośrodka Pomocy Społecznej) do zadań OPS-u należy w szczególności: organizacja i wykonywanie zadań własnych gminy, zadań zleconych z mocy ustawy oraz zadań zleconych przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Zbąszyń zadania te obejmują przede wszystkim: tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w Gminie z uwzględnieniem rozbudowy niezbędnej infrastruktury socjalnej oraz koordynowanie działalności w tym zakresie, rozpoznawanie potrzeb społecznych oraz poddawanie analizie i ocenie zjawisk będących ich źródłem, udzielenie pomocy środowiskowej i instytucjonalnej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnych warunkach życiowych, w szczególności z powodu: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, sieroctwa, wielodzietności, długotrwałej choroby, wieku, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, alkoholizmu, narkomanii, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, klęski żywiołowej lub ekologicznej, prowadzenie świetlic opiekuńczo-wychowawczych, przyznawanie i realizację świadczeń pieniężnych, rzeczowych i usługowych, przewidzianych ustawą o pomocy społecznej, ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, świadczeń

rodziny, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, realizację programów konkursowych oraz systemowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, prowadzenie pracy socjalnej, rozumianej jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi, współdziałanie z instytucjami, organizacjami społecznymi, fundacjami, stowarzyszeniami, Kościołem Katolickim i innymi Kościołami oraz związkami wyznaniowymi, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej, pomoc w korzystaniu z poradnictwa prawnego, pedagogicznego, psychologicznego i medycznego, ustawiczne doskonalenie kwalifikacji zawodowych pracowników Ośrodka, wydawanie decyzji administracyjnych w zakresie pomocy społecznej z upoważnienia Rady Miejskiej lub Burmistrza Zbąszynia, realizację zadań na rzecz zwiększenia aktywności ludzi starszych i niepełnosprawnych w lokalnym środowisku, w szczególności: zapewnienie świadczeń bytowych, pełnienie funkcji ośrodka życia kulturalnego, oświatowego i towarzyskiego, łagodzenie poczucia osamotnienia, zapobieganie izolacji społecznej, sprzyjanie rozwijaniu indywidualnych zainteresowań, zaspokajanie potrzeby informacji, zapewnienie utrzymania więzi ze społecznością lokalną.

Nadrzędnym celem Ośrodka jest wspieranie środowiska lokalnego w działaniach zmierzających do poprawy jakości życia jego mieszkańców. Odbывается to poprzez inicjowanie, wspieranie i współdziałanie w realizacji projektów i przedsięwzięć z istniejącymi na terenie gminy stowarzyszeniami i fundacjami. Jako grupy nieformalne pracownicy Ośrodka aplikują również o środki z grantów na działania, których nie obejmują regulacje ustawowe z zakresu zabezpieczenia społecznego. Do udziału w realizowanych projektach zapraszani są przedstawiciele różnych grup społecznych – seniorzy, niepełnosprawni itp.

OPS w Zbąszyniu jest prekursorem we wdrażaniu nowych rozwiązań z zakresu pracy socjalnej i wspierania rodziny. Poprawa skuteczności działań opartych nie tylko na pomocy finansowej, ale również aktywizacji społecznej i zawodowej, szeroko rozumianemu wsparciu instytucjonalnemu, powoduje systematyczne zmniejszanie się liczby gospodarstw domowych objętych pomocą Ośrodka. Wpływa na to także dobra sytuacja na lokalnym rynku pracy i związana z tym kondycja finansowa mieszkańców gminy. W zakresie zmian na przestrzeni lat 2019 i 2021 przeanalizowano następujące parametry dodatkowe:

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Nazwa	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności							Zmiana (2015/2021)
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	
POLSKA	710	645	568	513	463	416	373	-47,46%
Powiat nowotomyski	522	454	388	350	344	293	257	-50,77%
Zbąszyń (3)	498	447	386	337	316	204	161	-67,67%

Tabela 26, OPS 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej (do poziomu 161 osób na 10 tys. ludności) i jest on znacznie szybszy (również niższy) na tle powiatu i kraju.

Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego:

Nazwa	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego							Zmiana (2015/2021)
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
	[gosp.]	[gosp.]	[gosp.]	[gosp.]	[gosp.]	[gosp.]	[gosp.]	
POLSKA	1 086 936	1 029 280	956 149	896 157	825 006	762 536	704 117	-35,22%
Powiat nowotomyski	1 434	1 343	1 233	1 151	1 156	1 056	975	-32,01%
Zbąszyń (3)	264	251	227	210	201	154	142	-46,21%

Tabela 27, OPS 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (do poziomu 142) i jest on znacznie szybszy (również niższy) na tle powiatu i kraju.

Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej:

Nazwa	Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej							Zmiana (2015/2021)
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	
POLSKA	7,1	6,5	5,7	5,1	4,6	4,2	3,7	-47,89%
Powiat nowotomyski	5,2	4,5	3,9	3,5	3,4	2,9	2,6	-50,00%
Zbąszyń (3)	5,0	4,5	3,9	3,4	3,2	2,0	1,6	-68,00%

Tabela 28, OPS 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowe ograniczenie zasięgu korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (do poziomu 1,6) i jest on znacznie szybszy (również niższy) na tle powiatu i kraju.

Powyższe parametry wskazują, że obok niskiego poziomu bezrobocia oraz dominującego tradycyjnego, wspierający modelu rodziny (dominujący w gminie), rodziny są w stanie w większości samodzielnie rozwiązywać swoje problemy. Skutkuje to stopniowym zmniejszaniem się liczby beneficjentów Ośrodka (OPS). Jak wynika z danych Ośrodka najbardziej niepokojącymi tendencjami w strukturze społecznej są;

- a. Powiększająca się liczba rodzin niepełnych, rodziny patchworkowe i związane z tym trudności wychowawcze;
- b. Trudności w godzeniu obowiązków zawodowych z życiem prywatnym skutkujące zaburzeniem relacji wewnątrz rodzin, problemami psychicznymi, agresją, uzależnieniami.

- c. Wzrost populacji ludzi starszych – oczekiwanie wsparcia od potomków, którzy są i tak obciążeni pracą zawodową i opieką nad dziećmi;
- d. Rosnące koszty życia, w tym wychowania dzieci oraz ograniczenie w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych spowodowane niską dostępnością mieszkań i ich wysokimi kosztami.
- e. Od 2022r. znaczny napływ uchodźców z Ukrainy spowodował konieczność rozwiązania nowego rodzaju problemów. Jest to kwestia integracji w społeczeństwie gminy Zbąszyń osób o odmiennej kulturze, innym postrzeganiu obowiązków wychowawczy względem dzieci, wynikających z obowiązującego w ich kraju prawa. Sposób sprawowania opieki nad dziećmi (pozostawianie ich bez opieki) jest często przyczyną konfliktów i zgłoszeń do Ośrodka o nieprawidłowościach. Ciężar edukowania i informowania o obowiązujących normach prawnych względem opiekunów dzieci spoczął na pracownikach socjalnych. Zadanie utrudnia bariera językowa, ponieważ nie wszyscy uchodźcy chcą korzystać z lekcji języka polskiego, mimo, że są one bezpłatne.

Zbąszyński Dzienny Dom „Senior-WIGOR”

Dzienny Dom Senior-WIGOR powołany został uchwałą nr Uchwałą Nr X/114/2015 Rady Miejskiej Zbąszynia z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie utworzenia Dziennego Domu "Senior-WIGOR" w Zbąszyniu. Do zadań Dziennego Domu Senior-WIGOR należy: integracja wewnątrz i międzypokoleniowa; profilaktyka zdrowotna, której celem jest podniesienie poziomu sprawności seniorów, utrzymanie ich samodzielności i wydolności; usługi rekreacyjno-integracyjne; usługi kulturalno-oświatowe, usługi edukacyjne; usługi socjalne, w tym posiłek; pomoc wykwalifikowanych pracowników; terapia zajęciowa, treningi umiejętności społecznych i pamięci; ogólna gimnastyka usprawniająca; realizacja potrzeb uczestników w aspekcie kulturalnym, rekreacyjnym i towarzyskim; możliwość korzystania z komputera i Internetu; rozwój działań samopomocowych; zwiększenie zaangażowania seniorów w życie społeczności lokalnych; współdziałanie z organizacjami i stowarzyszeniami w tworzeniu programów wspomaganie seniorów; udostępnianie pomieszczeń i placu, będącego w posiadaniu Dziennego Domu w Zbąszyniu, innym jednostkom oraz osobom fizycznym w celu organizowania imprez i zajęć dla osób starszych; systematyczne uzupełnianie wyposażenia placówki pozostającej w posiadaniu Dziennego Domu w urządzenia i sprzęt; powoływanie i prowadzenie własnych grup senioralnych; świadczenie odpłatnych usług w zakresie opieki senioralnej; współpraca z innymi instytucjami i organizacjami w celu rozszerzenia oferty na usługi świadczone poza siedzibą. Funkcjonująca placówka świadczy usługi rekreacyjno- integracyjne, kulturalno- oświatowe, usługi edukacyjne oraz socjalne. Bezpośrednim efektem prowadzonych działań jest zwiększenie zaangażowania seniorów w życie społeczności lokalnej, jak również nawiązywanie współpracy z organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz seniorów.

Według danych z roku 2021 i 2022 liczba uczestników wyniosła 26 osób / rok. Uczestnicy Dziennego Domu Senior Wigor w Zbąszyniu to przede wszystkim osoby samotne, nieaktywne zawodowo, prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe. Poza standardową opieką

uczestnicy Dziennego Domu Senior Wigor są objęci opieką pielęgniarstwa oraz mogą uczestniczyć w następujących zajęciach: zajęcia z fizjoterapeutą, zajęcia z gimnastyki ogólnousprawniającej, zajęcia manualne oraz zajęcia z psychologiem. W ramach zajęć stałych wspierane są potrzeby uczestników w aspekcie kulturalnym, rekreacyjnym i integracyjnym. Co warto podkreślić Seniorzy angażują się w życie lokalnej społeczności poprzez aktywne włączanie się w organizację imprez kulturalnych jakie odbywają się na terenie Gminy Zbąszyń. Realizowane działania wpisują się w koncepcję aktywnego starzenia się, która jest definiowana jako proces umożliwiający zarówno jednostkom jak i grupom społecznym zagospodarowanie ich potencjału z perspektywy całego życia, przy jednoczesnym zachowaniu dobrostanu psychicznego i fizycznego.

Zbąszyńskie Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji

Zbąszyńskie Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji zgodnie ze Statutem, prowadzi działalność o charakterze użyteczności publicznej, której celem jest zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie kultury fizycznej, turystyki i rekreacji. Tworzy bazę sportowo rekreacyjną i ustala zasady jej wykorzystywania. Inicjuje i propaguje przedsięwzięcia w zakresie organizowania lub współorganizowania imprez sportowych, turystycznych i rekreacyjnych wpływających na promocję Gminy Zbąszyń. Współorganizuje zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży, zajęcia sportowo – rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych, zajęcia rekreacyjne dla mieszkańców gminy. Wspiera działania klubów sportowych z gminy Zbąszyń. Podejmuje działania zmierzające do pozyskiwania środków finansowych na działalność statutową zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zbąszyńskie Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji od początku swojej działalności wszystkie działania i inwestycje kieruje ku rozwojowi infrastruktury sportowej, wcielając w życie zasadę „Wielki sport w małym mieście”. Priorytetem jest sport i rekreacja, dzięki czemu Zbąszyń niejednokrotnie jest areną rozgrywek międzynarodowych, europejskich i ogólnopolskich.

Budowa nowych obiektów sportowych i optymalne wykorzystywanie posiadanej bazy zachęca amatorów czynnego wypoczynku do uczestniczenia w sportowych wydarzeniach organizowanych przez ZCSTiR. Szeroki wachlarz wydarzeń pozwala na kształtowanie i rozwijanie umiejętności sportowych oraz rekreację dla całych rodzin. Rozbudowywana w roku 2023 pełnowymiarowa hala sportowa, dwa kompleksy „Orlik”, korty tenisowe, wielofunkcyjne boiska do sportów plażowych, skate park to obiekty, które działają przez cały rok. Podobnie nowoczesny stadion sportowy, czyli pełnowymiarowe boisko ze sztuczną nawierzchnią oraz bieżnia z pełnym wyposażeniem lekkoatletycznym. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców ZCSTiR przygotowuje atrakcyjny program wydarzeń sportowo-rekreacyjnych, który zachęca wszystkich do udziału w sportowym życiu Zbąszynia. W sezonie jesienno-zimowym działalność skierowana jest ku imprezom halowym oraz korzystaniu z sali fitness, siłowni i sauny, a niebawem również kręgielni. W sezonie letnim to przede wszystkim imprezy plenerowe odbywające się w kompleksie plażowym „Łazienki“. Inauguruje je największy w Polsce festiwal siatkówki plażowej „Obłędna Plaża“. Na przełomie lipca i sierpnia, organizowane jest trwające 9 dni Święto Jeziora. Odbywają się wtedy między innymi: nauka pływania dla najmłodszych, zawody pływackie, rejsy po jeziorze, turnieje piłki nożnej,

siatkówki i tenisa plażowego, zawody strzeleckie, turnieje szachowe, unihokej na plaży, zawody w wyciskaniu sztangi, pływanie na czymkolwiek i wiele zajęć pokazowych i warsztatowych. Znany w Polsce jest też organizowany corocznie Spływ Kajakowy Rzeką Obrą Szlakiem Karola Wojtyły, w którym udział bierze blisko 200 uczestników. Od wielu lat ZCSTiR jest także współorganizatorem turniejów Polish Cup w unihokeju oraz Półmaratonu-Biegu Zbąskich. Każdy rok w Zbąszyniu to ponad 150 wydarzeń sportowo – rekreacyjnych, w których uczestniczy blisko 15 000 osób. W tym miejscu warta podkreślenia jest stała współpraca z klubami, stowarzyszeniami i organizacjami sportowymi, która przynosi wymierne i widoczne efekty.

Rozwija się baza wypoczynkowa będąca w administracji ZCSTiR. Przystępne ceny i proponowany standard przekładają się na rosnącą liczbę gości na terenie Campingu przy Baszcie oraz w Zbąszyńskim Schronisku Sportowym. Turyści wracający do Zbąszynia podkreślają widoczne zmiany zachodzące w całym mieście na przestrzeni ostatnich lat. Do dyspozycji gości są rowery, kajaki, łodzie wiosłowe, deski SUP oraz rowery wodne. Atrakcją stanowią wycieczki po jeziorze łodzią spacerową „Błędna” i „Błędna 2”. Oprócz rejsów dla grup zorganizowanych, w każdy letni weekend, z nowopowstałej zbąszyńskiej przystani wodnej, organizowane są rejsy biletowane dla klientów indywidualnych.

Głównymi kanałami informacyjnymi o działalności ZCSTiR są media społecznościowe – Facebook i Instagram oraz strona internetowa. Statystyki odwiedzin tych profili potwierdzają, że są to najskuteczniejsze kanały przepływu informacji z odbiorcami. Prowadzony jest także kanał na platformie You Tube, gdzie transmitowane są ważniejsze wydarzenia sportowe. Do niektórych transmisji live, wykorzystywany jest serwis internetowy Twitch, będący platformą medialną udostępniającą wideo strumieniowe. Zapał i energia ludzi skupionych wokół Zbąszyńskiego Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji pozwalają kreować nowe wydarzenia, dzięki którym miasto wyróżnia się aktywnością i jest rozpoznawalne. Każdego roku zwiększa się liczba osób przyjeżdżających do Zbąszynia, co ma bardzo korzystny wpływ na rozwój turystyki w Gminie Zbąszyń – Miasta nad Jeziorem.

W zakresie zmian na przestrzeni lat 2011 i 2018 przeanalizowano następujące, dostępne parametry dodatkowe:

Aktywność sportowa:

Nazwa	kluby			ćwiczący ogółem			sekcje sportowe			kluby sportowe na 10 tys. ludności		
	2010	2014	2018	2010	2014	2018	2010	2014	2018	2010	2014	2018
	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
POLSKA	13 278	14 009	14 772	860 954	919 256	1 056 142	25 923	24 707	24 083	3,4	3,6	3,8
Powiat nowotomyski	45	46	51	2 726	2 179	2 765	104	105	102	6,1	6,2	6,8
Zbąszyń (3)	12	11	14	882	603	775	30	28	26	8,8	8,1	10,2

Tabela 29, Sport 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost liczby klubów sportowych (w tym wskaźnik na 10 tys. ludności, który jest wyższy na tle powiatu i kraju). Liczba sekcji

sportowych i ćwiczących ogółem ulega stopniowym zmianom (+/-) na przestrzeni lat, utrzymując zbliżony poziom.

Infrastruktura sportowa:

Nazwa	stadiony			boiska											
	ogółem			boiska piłkarskie			boiska do koszykówki			boiska do piłki siatkowej			boiska uniwersalne - wielozadaniowe		
	2010	2014	2018	2010	2014	2018	2010	2014	2018	2010	2014	2018	2010	2014	2018
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]
POLSKA	2238	2386	2368	5434	6545	7177	424	745	938	784	654	756	2193	2704	3367
Powiat nowotomyski	10	10	5	32	21	40	3	1	1	5	0	2	3	5	5
Zbąszyń (3)	-	1	2	-	1	6	-	0	1	-	0	1	-	0	1
Nazwa	hale sportowe o wymiarach od 36x19 m			sale gimnastyczne o wymiarach poniżej 36x19 m i sale pomocnicze			korty tenisowe			inne objekty					
	ogółem			ogółem			ogółem			skateparki			siłownie zewnętrzne		
	2010	2014	2018	2010	2014	2018	2010	2014	2018	2010	2014	2018	2010	2014	2018
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]
POLSKA	814	953	1067	1067	1107	1189	1568	2039	2262	214	420	534	-	1681	6774
Powiat nowotomyski	3	3	3	4	3	3	9	6	9	1	1	1	-	3	24
Zbąszyń (3)	-	0	2	-	1	1	-	0	1	-	0	2	?	?	?

Tabela 30, Sport 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost liczby obiektów wykorzystywanych do upowszechniania sportu, kultury fizycznej i rekreacji na terenie gminy.

Zbąszyńskie Centrum Kultury

Zgodnie z §5 Statutu Zbąszyńskiego Centrum Kultury w Zbąszyniu, stanowiącego załącznik do Uchwały nr IX/106/2015 Rady Miejskiej Zbąszynia z dnia 30.10.2015 r. ws. zmiany Uchwały Nr XIII/69/2000 Rady Gminy i Miasta w Zbąszyniu z dnia 28.02.2000 r. ws. utworzenia Zbąszyńskiego Centrum Kultury, do zadań ZCK należy w szczególności: propagowanie i popularyzowanie kultury, działalność wydawnicza w dziedzinie kultury, zarządzanie posiadanymi obiektami, w tym zawieranie umów najmu, dzierżawy, prowadzenie napraw i remontów, opracowywanie kalendarza i realizacja imprez kulturowych, rozwijanie i świadczenie usług w postaci imprez kulturalnych, współpraca w realizacji zadań z organizacjami społecznymi, szkołami i amatorskim ruchem kulturalnym, stwarzanie bezpiecznych i higienicznych warunków do prowadzenia zajęć kulturalnych, tworzenie

warunków do rozwoju ruchu artystycznego, gromadzenie i udostępnianie dóbr kultury, współpraca z organami różnych szczebli samorządu lokalnego oraz administracją rządową, podejmowanie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych od podmiotów zewnętrznych. Zbąszyńskie Centrum Kultury od początku swej działalności rozwija w gminie Zbąszyń potrzebę korzystania z dóbr kultury, ale też wzmacnia wszelkie działania twórcze w każdej dziedzinie artystycznej. Gmina Zbąszyń posiada spore zasoby dziedzictwa duchowego. Centrum Kultury w swej działalności czerpie z tych bogactw, rozwija je, uaktualnia.

Zbąszyńskie Centrum Kultury administruje salą koncertową domu kultury, Biblioteką Publiczną w Zbąszyniu, Muzeum Ziemi Zbąszyńskiej i Regionu Kozła, Kinem Obra a także trzynastoma salami wiejskimi. W zarządzaniu oraz animowaniu kulturalnym jest również galeria sztuki współczesnej w zabytkowej Baszcie. Zbąszyńskie Centrum Kultury wspiera merytorycznie zespoły i grupy artystyczne z terenu gminy, organizuje wydarzenia kulturalne o randze regionalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej. Wśród nich są Biesiada Kozłarska, Międzynarodowe Spotkania Artystyczne Experiment, Święto Jeziora, Noc Świętojańska czy Noc Muzeów. Istotą jest aktywny udział mieszkańców we wszystkich podejmowanych działaniach twórczych, artystycznych i kulturalnych. Priorytetem jest też dalszy rozwój imprez kulturalnych ze szczególnym uwzględnieniem tych, których rodowód związany jest ze zbąszyńską ziemią, folklorem, historią i osobowościami wywodzącymi się ze Zbąszynia.

W zakresie dostępnych danych statystycznych, analizie podlega działalność biblioteczna na terenie gminy:

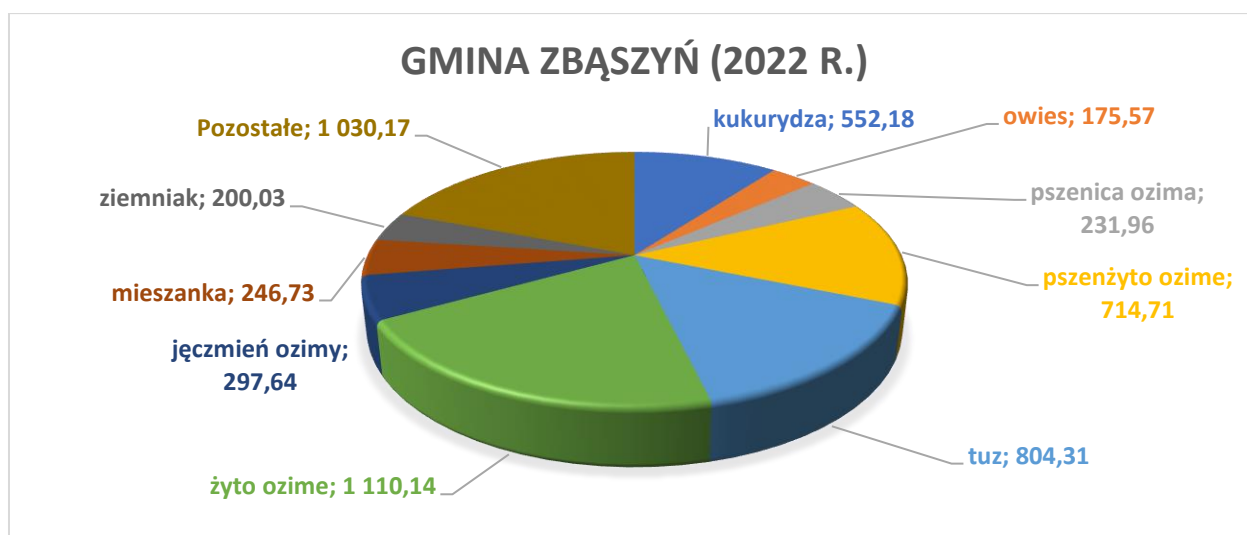
Nazwa	biblioteki publiczne na 10 tys. ludności							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]
POLSKA	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0
Powiat	2,5	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
Zbąszyń (3)	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Nazwa	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]
POLSKA	3 379,7	3 356,4	3 339,7	3 319,2	3 309,8	3 282,8	3 289,0	3 293,2
Powiat	3 585,4	3 591,0	3 574,2	3 553,7	3 562,5	3 565,4	3 579,7	3 560,4
Zbąszyń (3)	2 169,2	2 410,9	2 531,6	2 386,8	2 660,6	2 771,1	2 885,5	2 875,3
Nazwa	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
POLSKA	162	159	157	155	156	129	127	135
Powiat	183	175	160	154	154	135	141	144
Zbąszyń (3)	129	118	112	126	120	91	115	96
Nazwa	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]
POLSKA	18,0	18,1	17,5	17,1	17,2	15,8	18,5	18,6
Powiat	16,9	16,9	17,8	16,9	17,8	15,7	16,5	17,9
Zbąszyń (3)	14,5	18,2	17,3	17,0	18,3	23,4	19,7	25,1

Tabela 31, Czytelnictwo 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

W rozpatrywanym okresie na stabilnym poziomie i niższym w porównaniu do kraju jak i powiatu nowotomyskiego utrzymują się parametry pn, biblioteki publiczne na 10 tys. ludności, księgozbiór bibliotek na 1000 ludności oraz czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności. W zakresie parametru pn. wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach, widoczny jest szybszy wzrost wartości rocznych i wyższy ich poziom w porównaniu do kraju jak i powiatu nowotomyskiego.

Rolnictwo

Na podstawie danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w roku 2022 na terenie gminy Zbąszyń powierzchnia użytków rolnych wyniosła 5 363,44 ha. Główne kierunki upraw to Żyto Ozime - 1 110,14 ha (20,70%), Trwałe Użytki Zielone - 804,31 ha (15,00%), Pszenżyto Ozime - 714,71 ha (13,33%) i Kukurydza - 552,18 ha (10,30%). Uszczegółowienie danych ARiMR zawarto w poniższym wykresie:

Wykres 4, Rolnictwo, UM Zbąszyń

Na podstawie danych Ośrodka Doradztwa Rolniczego, przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie oscyluje na poziomie ok 25 ha.

Infrastruktura gazowa, energetyczna i teleinformatyczna.

W zakresie dostaw gazu, fa terenie gminy Zbąszyń funkcjonuje gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia o średnicy Dn 100, Pn 6,3 MPa, w ramach magistrali Rakoniewice – Sulechów, odchodzący w miejscowości Chobienice do stacji redukcyjnej I stopnia zlokalizowanej w Zbąszyniu. Gaz dostarczany jest do mieszkańców miasta siecią rozdzielczą średniego i niskiego ciśnienia o średnicy $\varnothing 63$ – $\varnothing 350$. Na terenie miasta Zbąszynia znajdują się jedna stacja redukcyjna I-go stopnia oraz dwie stacje redukcyjne II-go stopnia o

przepustowościach po $Q=600$ m³/h. W zakresie zmian na przestrzeni lat 2014 - 2021 przeanalizowano następujące, dostępne parametry dodatkowe (bez analizy zawirowań gospodarczych na rynku dostaw wywołanych COVID – 19, Wojną w Ukrainie):

Dostawy gazu - korzystający z instalacji w % ogółu ludności:

Nazwa	gaz, ogółem							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	52,2	52,1	52,1	52,1	52,3	52,9	54,2	54,8
Powiat	55,4	55,3	55,3	56,1	56,6	57,2	59,3	60,6
Zbąszyń (3)	77,4	77,1	77,4	77,2	77,9	78,3	78,9	79,6
Nazwa	gaz w mieście							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	71,7	71,6	71,4	71,2	71,2	71,4	72,2	72,3
Powiat	87,3	86,8	86,1	86,6	86,9	87,3	88,4	89,6
Zbąszyń (3)	95,5	95,4	96,7	96,8	98,1	98,4	94,9	95,6
Nazwa	gaz w sołectwach							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	22,4	22,6	23,0	23,3	24,0	25,2	27,4	28,8
Powiat	27,4	27,8	28,9	30,0	31,0	32,2	35,5	37,3
Zbąszyń (3)	57,0	56,4	55,7	55,3	55,4	56,1	61,4	62,3

Tabela 32, Infrastruktura 7, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest dalszy stopniowy wzrost liczby korzystających z instalacji w % ogółu ludności na terenie gminy, w tym szczególnie na terenie sołectw, który jest również wyższy na tle powiatu i kraju. Tak wysoki wskaźnik jest również wynikiem dużego zaangażowania społecznego jej mieszkańców którzy w 1 połowie lat 90 XX wieku powoływali komitety budowy, które ze środków publicznych oraz prywatnych realizowały niezwykle sprawnie tak długo oczekiwane inwestycje.

Zużycie roczne w KWh, energii elektrycznej w mieście i gazu na terenie gminy:

Obok sieci gazowej, Gmina Zbąszyń ma dobrze rozwiniętą sieć energetyczną, wchodzącą w skład jednolitego systemu krajowego. Energia elektryczna dostarczana jest liniami elektroenergetycznymi średniego napięcia przez linie napowietrzne. Dostawcą energii elektrycznej dla mieszkańców Gminy jest firma ENEA. Istniejący system elektroenergetyczny pozwala w pełni zaspokoić obecne potrzeby mieszkańców, przewiduje się także prowadzenie modernizacji i rozbudowę istniejącego systemu, szczególnie w kontekście transformacji energetycznej, wzrostu znaczenia dla generacji i magazynowania energii ze źródeł odnawialnych.

Dla roku 2022, na terenie Gminy Zbąszyń całkowite zużycie energii elektrycznej przedstawiało się następująco:

NAZWA	IDENTYFIKATOR	ODB. SN	KWH SN	ODB. nN TAR. C	KWH nN TAR. C	ODB. nN TAR. G	KWH nN TAR. G	RAZEM SPRZ.
miasto - Zbąszyń	3015064	1	63 066	228	1 841 225	2 940	5 868 894	7 773 185
obszar wiejski - Zbąszyń	3015065	2	277 049	16	193 921	297	437 024	907 994
Razem		3	340 115	244	2 035 146	3 237	6 305 918	8 681 179

Tabela 33, Infrastruktura 8 UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dane dotyczące zużycia energii elektrycznej i gazu zostały zaprezentowane w poniższej tabeli:

Nazwa	energia elektryczna w miastach							
	na 1 mieszkańca, w miastach							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]
POLSKA	735,0	727,6	737,4	777,7	777,4	777,9	808,8	815,5
Powiat	707,1	702,0	702,1	725,0	738,1	746,0	767,0	780,0
Zbąszyń (3)	780,1	766,3	777,1	808,3	808,8	823,3	820,9	874,4
Nazwa	gaz z sieci w kWh, w miastach							
	na 1 mieszkańca							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]
POLSKA	1 365,0	1 369,6	1 513,9	1 564,5	1 553,0	1 557,1	1 620,5	1 845,5
Powiat	1 919,1	1 878,3	2 102,9	2 239,8	2 242,8	2 306,7	2 341,3	2 915,0
Zbąszyń (3)	2 329,1	2 273,0	2 686,4	3 030,7	2 875,5	2 896,7	2 921,0	4 227,5
Nazwa	gaz z sieci w kWh, na wsi							
	na 1 mieszkańca							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]	[kWh]
POLSKA	561,2	589,8	653,9	709,3	720,4	779,8	864,2	1 146,8
Powiat	663,6	654,7	770,8	831,1	886,5	909,5	993,5	1 228,5
Zbąszyń (3)	857,4	829,0	910,0	961,8	972,2	980,7	1 091,5	1 453,3

Tabela 34, Infrastruktura 9, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost poziomu zużycia energii elektrycznej (dane dostępne wyłącznie dla miasta) i gazu w przeliczeniu na mieszkańca miasta i sołectwa. Ze względu na brak analizy zawirowań gospodarczych na rynku dostaw wywołanych COVID – 19 i Wojną w Ukrainie, porównanie zostanie przeprowadzone dla roku 2019. W roku 2019 zużycie energii elektrycznej w Zbąszyniu, przypadające na 1 mieszkańca wyniosło 823,3 kWh i było wyższe o 5,83 % w porównaniu do miast na terenie kraju i wyższe o 10,36 % dla miast na terenie powiatu. Podobnie przedstawiają się dane dla zużycia gazu z sieci:

- a. w mieście: 2 896,7 kWh / rok, co jest zużyciem na 1 mieszkańca wyższym na tle powiatu (+25,57%) i kraju (+86,03%).
- b. Na wsi: 980,7 kWh / rok, co jest zużyciem na 1 mieszkańca wyższym na tle powiatu (+7,82 %) i kraju (+25,76 %).

W zakresie zużycia energii elektrycznej przez wszystkie jednostki organizacyjne Gminy, jego wartość za rok 2022 wyniosła 1 683 839 KWh dla obiektów i 441 871 kWh dla oświetlenia ulicznego.

Obok polityki redukcji zużycia energii, instalacji paneli fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej, jedną z ważniejszych inicjatyw w którą zaangażowała się Gmina Zbąszyń, jest współtworzenie Nadobrzańskiego Klastra Energii Odnawialnej, wspólnie z Gminami Bledzew, Międzyrzecz, Pszczew i Trzciel. Pracami Klastra kieruje ENEA Serwis Sp. z o.o., działania realizowane w ujęciu wielosektorowym i ogólnodostępnym w zakresie gospodarki niskoemisyjnej i zasoboszczędnej (w tym dotyczące termomodernizacji, wytwarzania i magazynowania energii elektrycznej z wykorzystaniem potencjału słońca, wody i wiatru), współdziałanie na rzecz Lokalnych Obszarów Bilansowania z wykorzystaniem potencjału Małej Elektrowni Wodnej Bledzew i powstających instalacji, mają w założeniu stworzyć obszar samowystarczalny energetycznie, z zapewnioną wysoką jakością dostaw „zielonej” energii i wysoki poziom bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców współpracujących samorządów.

Infrastruktura teleinformatyczna.

Gmina Zbąszyń jest objęta naziemnym zasięgiem sieci komórkowej 2G, 3G, 4G i 5G. Miejscowo występują obszary o utrudnionym dostępie do sieci (por. m.in. wysoki poziom lesistości gminy). Istotnym wyróżnikiem obszaru jest zapewnienie dostępu do łączy światłowodowych na terenie całej gminy przez lokalną firmę. Otrzymane informacje przedstawiono w poniższej tabeli:

Miejscowość	Liczba abonentów	Opis
Miasto Zbąszyń	975	Nowoczesna sieć światłowodowa, w technologii GPON, obejmuje swoim zasięgiem całą Gminę, „szybka ścieżka” dla udostępnienia szybkiego szerokopasmowego Internetu. Obecnie około 3/4 przyłączy internetowych w gminie Zbąszyń pracuje w technologii światłowodowej, pozostała część jest w trakcie przebudowy na światłowód.
Sołectwo Chrośnica	65	
Sołectwo Łomnica	124	
Sołectwo Nądnia	142	
Sołectwo Nowa Wieś	49	
Sołectwo Nowa Wieś Zbąska	68	
Sołectwo Nowe Jastrzebsko	2	
Sołectwo Nowy Dwór	67	
Sołectwo Perzyny	77	
Sołectwo Przychodzko	12	
Sołectwo Przyprostynia	204	
Sołectwo Stefanowice	38	
Sołectwo Stefanowo	37	
Sołectwo Strzyżewo	145	
Sołectwo Zakrzewko	1	
	2006	

Tabela 35, Infrastruktura 10, UM Zbąszyń (SpTelek Sp. z o.o.)

Urząd Miejski w Zbąszyniu

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie niniejszej strategii będzie Urząd Miejski w Zbąszyniu funkcjonujący na podstawie zarządzenia Burmistrza Zbąszynia nr PPRUI.0050.47.2023 z dnia 23 lutego 2023 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Zbąszyniu (podstawa art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz. U. z 2021 r. Nr 1372). Zgodnie z jego zapisami:

1. Urząd Miejski w Zbąszyniu jest jednostką organizacyjną Gminy Zbąszyn.
2. Urząd realizuje zadania Burmistrza Zbąszynia, określone w szczególności w ustawach.
3. Urząd sprawuje funkcję aparatu pomocniczego Burmistrza Zbąszynia oraz Rady Miejskiej Zbąszynia.
4. Urząd jest zakładem pracy w rozumieniu przepisów prawa pracy.
5. Siedzibą Urzędu jest miasto Zbąszyn. Urząd mieści się w budynku zlokalizowanym przy ulicy Porucznika Żwirki 1.
6. Zakres działania Urzędu obejmuje:
  - a. wynikające z ustaw zadania własne gminy;
  - b. zadania zlecone z zakresu administracji rządowej a także z zakresu organizacji i przeprowadzania wyborów;
  - c. zadania publiczne powierzone gminie w drodze porozumienia międzygminnego oraz porozumień między jednostkami samorządu;
  - d. sprawowanie funkcji aparatu pomocniczego Rady Miejskiej i Burmistrza.
7. Komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Zbąszyniu są:
  - a. Urząd Stanu Cywilnego – oznaczenie „USC”;
  - b. Referat Organizacyjny – oznaczenie „OR”;
  - c. Referat Księgowości Budżetowej i Podatkowej – oznaczenie „KBP”;
  - d. Referat Spraw Obywatelskich i Obsługi Interesantów – oznaczenie „SOOI”;
  - e. Referat Ochrony Środowiska, Planowania Przestrzennego i Nieruchomości – oznaczenie „OŚPPN”;
  - f. Referat Przygotowania, Planowania, Realizacji i Utrzymania Infrastruktury – oznaczenie „PPRUI”;
  - g. Pełnomocnik Ochrony Informacji Niejawnych – oznaczenie „POIN”;
  - h. Pełnomocnik do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o znaczenie „PRPA”;
  - i. Inspektor Ochrony Danych Osobowych – oznaczenie „IODO”;
  - j. Biuro Pomocy Prawnej – oznaczenie „BPP”.

Realizując zadania wyznaczone przez Ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz inne dokumenty regulacyjne, w tym prawo miejscowe i uregulowania wewnętrzne Gminy, w latach 2023-2030 realizowane będą zadania wynikające z kierunków rozwojowych zdefiniowanych w niniejszym dokumencie. Aktualna diagnoza, doświadczenia wynikające z realizacji wielu zadań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych w latach minionych, krajowe i europejskie fundusze pomocowe, staną się filarami wspierającymi realizację

przyjętych założeń strategicznych. Obok zadań podnoszących jakość mieszkania i pobytu na terenie gminy, zwrócona zostanie uwaga na zadania o charakterze innowacyjnym, wspierającym zarówno rozwój społeczno – gospodarczy jak i sferę innowacji, czy też adaptację do zmian i przeciwdziałanie zmianom klimatu. Do tego typu zadań należą m.in. inwestycje w zielono – niebieską infrastrukturę, uczenie się przez całe życie, cyfryzacja, wykorzystanie sztucznej Inteligencji (AI), budowa sieci Bezzałogowych Statków Powietrznych, redukcja emisji gazów cieplarnianych, czy też transformacja energetyczna w kierunku zwiększenia efektywności i odnawialnych źródeł energii.

Zadania będą realizowane zarówno samodzielnie przez urząd Miasta i Gminy, jak i przy wsparciu lokalnych Stowarzyszeń, Fundacji, Ochotniczych Straży Pożarnych, Sołtysów i Rad Sołeckich, Kół Gospodyń wiejskich, przedsiębiorców i mieszkańców gminy. Nie bez znaczenia jest też udział Gminy w porozumieniach o charakterze ponadlokalnym w ramach: Wielkopolskiego Ośrodka Kształcenia i Studiów Samorządowych, Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej, Klubu Polskiej Agencji Prasowej, Stowarzyszenia Gmin RP Region Kozła, Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła, Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Obra – Warta i Nadobrzańskiego Klastra Energii Odnawialnej.

Z uwagi na specyfikę strategii, szczególnie w kontekście planowanych do realizacji działań opisywane parametry szczegółowe dotyczą dochodów i wydatków gminy Zbąszyń. W zakresie zmian na przestrzeni lat 2015-2021 przeanalizowano następujące, dostępne parametry dodatkowe, dotyczące finansów Gminy:

Dochody ogółem przypadające na 1 mieszkańca gminy:

Nazwa	ogółem						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	4 114,66	4 585,73	4 937,72	5 387,05	5 969,49	6 532,73	7 226,45
Powiat nowotomyski	3 386,53	3 958,66	4 371,74	4 721,46	5 266,36	5 955,99	6 434,18
Zbąszyń (3)	3 386,48	3 475,53	3 974,41	4 089,17	4 814,73	5 498,24	5 746,33

Tabela 36, Dochody JST 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Wykres 5, Dochody JST, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost dochodów ogółem przypadających na 1 mieszkańca (do poziomu 5 746,33 zł / rok, zmiana 69,68 %), jest on niższy i wolniejszy na tle powiatu (zmiana 89,99%) i kraju (zmiana 75,63%).

Dochody własne przypadające na 1 mieszkańca gminy:

Nazwa	dochody własne						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	2 297,44	2 368,24	2 508,67	2 731,92	2 959,13	3 187,53	3 479,21
Powiat nowotomyski	1 760,48	1 904,54	2 082,08	2 295,23	2 519,60	2 731,36	2 977,83
Zbąszyń (3)	1 392,06	1 505,70	1 742,75	1 812,55	2 102,98	2 294,52	2 286,65

Tabela 37, Dochody JST 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost dochodów własnych przypadających na 1 mieszkańca (do poziomu 2 286,65 zł / rok, zmiana 64,26%), jest on niższy i wolniejszy na tle powiatu (zmiana 69,15%) i kraju (kwotowo, zmiana 51,44%).

Dochody PIT przypadające na 1 mieszkańca gminy:

Nazwa	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	850,46	917,98	1 001,82	1 136,08	1 253,20	1 234,82	1 399,28
Powiat nowotomyski	664,58	713,15	791,84	918,87	1 032,72	1 024,77	1 100,62
Zbąszyń (3)	641,15	720,68	805,55	922,20	1 008,84	986,92	1 110,34

Tabela 38, Dochody JST 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost dochodów własnych (podatek dochodowy od osób fizycznych) przypadających na 1 mieszkańca (do poziomu 1 110,34 zł / rok, zmiana 73,18%), jest on wyższy i szybszy na tle powiatu (zmiana 65,61%) i niższy na tle kraju (kwotowo, zmiana 64,53%).

Dochody CIT przypadające na 1 mieszkańca gminy:

Nazwa	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	61,23	64,47	72,63	84,38	95,16	99,33	124,26
Powiat nowotomyski	36,89	62,69	46,20	50,85	49,33	62,21	106,94
Zbąszyń (3)	22,16	19,96	21,65	21,57	25,97	27,39	36,04

Tabela 39, Dochody JST 4, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost dochodów własnych (podatek dochodowy od osób prawnych) przypadających na 1 mieszkańca (do poziomu 36,04 zł / rok, zmiana 62,64%), jest on znacznie niższy i wolniejszy na tle powiatu (zmiana 189,89%) i niższy na tle kraju (zmiana 102,94%).

Wydatki ogółem przypadające na 1 mieszkańca gminy:

Nazwa	ogółem						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	4 050,72	4 427,03	4 957,75	5 574,85	6 051,49	6 475,47	6 870,12
Powiat nowotomyski	3 228,53	3 809,80	4 510,19	4 753,09	5 249,79	5 854,03	5 995,34
Zbąszyń (3)	3 436,22	3 298,20	3 797,37	4 179,57	4 562,49	5 399,44	5 319,38

Tabela 40, Wydatki JST 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Wykres 6, Wydatki JST, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost wydatków ogółem przypadających na 1 mieszkańca (do poziomu 5 319,38 zł / rok, zmiana 54,80%), jest on niższy i wolniejszy na tle powiatu (zmiana 85,70%) i niższy na tle kraju (zmiana 69,60%).

Wydatki na oświatę i wychowanie przypadające na 1 mieszkańca gminy:

Nazwa	w Dziale 801- Oświata i wychowanie						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	1 340,18	1 386,11	1 477,10	1 603,46	1 727,28	1 821,27	1 992,91
Powiat nowotomyski	1 345,02	1 441,51	1 643,54	1 648,91	1 740,13	1 818,38	1 970,94
Zbąszyń (3)	1 172,18	1 247,03	1 209,83	1 316,38	1 433,58	1 360,69	1 507,78

Tabela 41, Wydatki JST 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy wzrost wydatków ogółem przypadających na 1 mieszkańca (do poziomu 1 507,78 zł / rok, zmiana 28,63%), jest on niższy i wolniejszy na tle powiatu (zmiana 46,54%) i niższy na tle kraju (zmiana 48,70%).

Wydatki majątkowe przypadające na 1 mieszkańca gminy:

Nazwa	wydatki majątkowe						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
POLSKA	712	508	698	1 066	1 011	955	1 024
Powiat nowotomyski	533	456	793	781	714	901	770
Zbąszyń (3)	1 065	409	648	845	716	1 318	1 074

Tabela 42, Wydatki JST 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)

Dla rozpatrywanego okresu widoczny jest stopniowy / stabilny wzrost wydatków majątkowych (2015/2021, zmienności r d.r.) przypadających na 1 mieszkańca (do poziomu 1 074zł / rok, zmiana 0,85%). Utrzymując się na zbliżonym poziomie, jest on niższy i wolniejszy na tle powiatu (zmiana 44,47%) i niższy na tle kraju (zmiana 43,82%).

Analiza SWOT

Zgodnie z Encyklopedią Zarządzania (https://mfiles.pl/pl/index.php/Analiza_SWOT) analiza SWOT jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej przedsiębiorstwa. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu), threats (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu). W oparciu o dokonaną diagnozę, Analiza SWOT dla Gminy Zbąszyn została zdefiniowana w sposób następujący:

Ryc. 12, Analiza SWOT, UM Zbąszyn

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę wypracowane zostaną cele i działania planowane do osiągnięcia i realizacji w ramach strategii.

Cele Główne i Szczegółowe Strategii.

Zgodnie z dokonaną analizą uwarunkowań obszaru gminy Zbąszyń w ujęciu terytorialnym i wielosektorowym, wnioskami z konsultacji społecznych, dokonanej analizie SWOT cele Strategii zostaną skoncentrowane na rzecz wsparcia i rozwoju kapitału społecznego, wsparcia przedsiębiorczości, innowacji i poprawie warunków życia i zrównoważonego rozwoju Gminy Zbąszyń.

A. Rozwój usług publicznych, na rzecz wsparcia i rozwoju kapitału społecznego w Gminie Zbąszyń.

- **Cel 1** - Przeciwdziałanie negatywnym procesom demograficznym w Gminie Zbąszyń.
- **Cel 2** - Rozwój i wsparcie kapitału społecznego w Gminie Zbąszyń.
- **Cel 3** - Podniesienie poziomu jakości zabezpieczenia społecznego, w tym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w Gminie Zbąszyń.

B. Rozwój usług publicznych, na rzecz wsparcia przedsiębiorczości, innowacji i poprawie warunków życia w Gminie Zbąszyń.

- **Cel 4** - Modernizacja i rozwój infrastruktury podnoszącej poziom atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Zbąszyń.
- **Cel 5** - Modernizacja i rozwój infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności Gminy Zbąszyń.
- **Cel 6** - Modernizacja i rozwój infrastruktury podnoszącej poziom warunków życia w Gminie Zbąszyń, w tym na rzecz wsparcia potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- **Cel 7** - Wsparcie rozwoju turystycznej, sportowej i rekreacyjnej oferty na obszarze Gminy Zbąszyń.

C. Rozwój usług publicznych, na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy Zbąszyń.

- **Cel 8** - Zachowanie, utrzymanie i poprawa stanu dziedzictwa historycznego i kulturowego Gminy Zbąszyń.
- **Cel 9** – Ochrona środowiska naturalnego, adaptacja do zmian klimatu oraz transformacja energetyczna Gminy Zbąszyń.
- **Cel 10** - Zachowanie, utrzymanie i poprawa stanu przestrzeni publicznej Gminy Zbąszyń.

Ryc. 13, Cele Strategii, UM Zbąszyń

W kolejnym rozdziale zaprezentowane zostaną wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania powiązane z zaplanowanymi celami. Wszystkie zaplanowane wskaźniki będą modyfikowane / urealniane na podstawie wniosków wynikających z prowadzonych ocen Strategii, postępów realizacji strategii oraz zdolności finansowych gminy na przestrzeni kolejnych lat, w tym przy wsparciu finansowych środków zewnętrznych. W uzasadnionych przypadkach, w oparciu o konsultacje społeczne dopuszcza się modyfikację przyjętych celów strategii.

Wskaźniki i kluczowe zadania z perspektywą do roku 2030

Opracowana Strategia przewiduje realizację zadań (inwestycyjnych i nie inwestycyjnych) które pozwolą na inteligentnie zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy Gminy Zbąszyń, z perspektywą do roku 2023. Zadania planowane do realizacji przez Gminę, jej jednostki organizacyjne i w sposób komplementarny przez partnerów wywodzących się z sektora społecznego i gospodarczego pozwolą na ograniczenie niekorzystnych uwarunkowań gminy, z wykorzystaniem jej mocnych stron i szans stojących przed lokalną społecznością. Kierując zadania do realizacji obok samych potrzeb, czy też możliwości finansowych, należy w pierwszej kolejności wybierać te zadania, które uwzględniają specyfikę jak największej liczby celów wdrożeniowych, co w założeniu umożliwi zintegrowanie działań i osiągnięcie lepszych efektów przy niższych nakładach finansowych. Dobór zadań planowanych do realizacji będzie uzależniony od istotności potrzeby jego wdrożenia oraz możliwości finansowych Gminy, dostępnych programów pomocowych, et. Zaplanowane wskaźniki produktu i rezultatu, powiązane z celami wdrożeniowymi i najważniejszymi zadaniami przedstawione zostały w poniższej tabeli:

Wskaźniki Produktu												
LP	Nazwa / jednostka	Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4	Cel 5	Cel 6	Cel 7	Cel 8	Cel 9	Cel 10	Uwagi
1	Liczba zrealizowanych zadań inwestycyjnych (sztuka)	14	15	12	18	19	36	4	4	21	37	
Wskaźniki Odziaływania												
LP	Nazwa / jednostka	Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4	Cel 5	Cel 6	Cel 7	Cel 8	Cel 9	Cel 10	Razem
2	Liczba korzystających z efektów zrealizowanych zadań inwestycyjnych (osoba)											
Kierunkowy Plan Działań na lata 2023-2030 (zadania / kwota przyporządkowana do celu)												
LP	Nazwa zadania	Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4	Cel 5	Cel 6	Cel 7	Cel 8	Cel 9	Cel 10	Realizacja
3	Modernizacja Stacji uzdatniania wody w Nowej Wsi Zbąskiej				5,0 mln					0,5 mln		2025
4	Modernizacja Stacji uzdatniania wody w Zbąszyniu				6,0 mln					0,5 mln		2024
5	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Zbąszyniu				5,0 mln					0,5 mln		2027
6	Budowa ścieżki na odcinku Nowa Wieś Zbąska – Perzyny - Przyprostynia				3,0 mln						0,1 mln	2026

7	Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Zbąszyń – Chrońnica					5,0 mln			0,1 mln	2026
8	Modernizacja Sali Wiejskiej w Chrońnicy	1,0 mln						0,1 mln	0,1 mln	2025
9	Modernizacja Sali Wiejskiej w Łomnicy	1,0 mln						0,1 mln	0,1 mln	2025
10	Modernizacja Sali Wiejskiej w Strzyżewie	1,0 mln						0,1 mln	0,1 mln	2026
11	Modernizacja Sali Wiejskiej w Stefanowie	0,5 mln						0,1 mln	0,1 mln	2024
12	Modernizacja drogi Zakrzewko - Perzyny					1,5 mln			0,1 mln	2023
13	Przebudowa drogi gminnej - ulica Boiskowa w Nądni					0,5 mln			0,1 mln	2024
14	Przebudowa drogi gminnej na odcinku Łomnica - Strzyżewo					3,5 mln			0,1 mln	2025
15	Przebudowa drogi gminnej na odcinku Łomnica - Huta					1,5 mln			0,1 mln	2027
16	Przebudowa drogi gminnej na odcinku Nowe Jastrzębsko – Stefanowice - Zbąszyń					7,5 mln			0,5 mln	2030
17	Przebudowa drogi gminnej na odcinku Nowa Wieś Zbąska - Babimost					5,0 mln			0,2 mln	2030
18	Przebudowa drogi gminnej na odcinku Przychodzko – Strzyżewo (kier. Zbąszyń)					3,0 mln			0,1 mln	2030
19	Przebudowa drogi gminnej w ul. Promenada w Zbąszyniu					1,0 mln			0,1 mln	2025
20	Rozbudowa i modernizacja sieci dróg gminnych na terenie Zbąszynia i terenach wiejskich					3,0 mln			1,0 mln	2030
21	Rozbudowa i modernizacja sieci wodno – kanalizacyjnej na terenie Zbąszynia.					3,0 mln			0,3 mln	2027

22	Rozbudowa i modernizacja sieci wodno – kanalizacyjnej na terenie Nądni				1,0 mln				0,1 mln	2027
23	Rozbudowa i modernizacja sieci wodno – kanalizacyjnej na terenie Nowego Dworu				1,0 mln				0,1 mln	2027
24	Rozbudowa i modernizacja sieci wodno – kanalizacyjnej na terenie Przyprostyni				2,0 mln				0,2 mln	2027
25	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej, modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Chrośnicy				6,5 mln				0,7 mln	2027
26	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej, modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Łomnicy				9,0 mln				0,9 mln	2027
27	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej, modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Stefanowa				4,0 mln				0,4 mln	2027
28	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej, modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Zakrzewka				2,0 mln				0,2 mln	2027
29	Budowa Strefy Aktywności Gospodarczej	15,0 mln							3,0 mln	2025
30	Budowa Szkoły Podstawowej w Nądni	3,0 mln			25,0 mln				2,0 mln	2025
31	Modernizacja, w tym podniesienie poziomu efektywności energetycznej Szkoły Podstawowej w Zbąszyniu	1,0 mln			4,0 mln				0,5 mln	2023
32	Modernizacja, w tym podniesienie poziomu efektywności	0,5 mln			1,3 mln				0,2 mln	2023

	energetycznej i rozbudowa Szkoły Podstawowej w Przyprostyni									
33	Modernizacja, w tym podniesienie poziomu efektywności energetycznej i rozbudowa Szkoły Podstawowej w Chrońnicy	1,0 mln				3,0 mln			0,4 mln	2024
34	Modernizacja, w tym podniesienie poziomu efektywności energetycznej Szkoły Podstawowej w Łomnicy	0,5 mln				1,5 mln			0,2 mln	2025
35	Utworzenie Schroniska Młodzieżowego w Zbąszyniu, podniesienie poziomu efektywności energetycznej Biblioteki w Zbąszyniu i Domu „Senior-Wigor”.	2,5 mln							1,0 mln	2025
36	Podniesienie poziomu efektywności energetycznej budynku Zbąszyńskiego Centrum Kultury	0,5 mln				1,0 mln			0,2 mln	2025
37	Rewitalizacja oraz podniesienie poziomu efektywności energetycznej budynku Urzędu Miasta i Gminy	0,5 mln				2,0 mln			1,0 mln	2025
38	Podniesienie poziomu efektywności energetycznej budynku Ośrodka Pomocy Społecznej	2,0 mln							1,0 mln	2026
39	Modernizacja i podniesienie poziomu efektywności energetycznej budynków i obiektów Zakładu Usług Komunalnych					20,0 mln			10,0 mln	2027
40	Modernizacja i podniesienie poziomu efektywności					10,0 mln			5,0 mln	2027

	energetycznej budynków i obiektów Zbąszyńskiego Centrum Sportu i Rekreacji.									
41	Podniesienie poziomu Cyfryzacji Urzędu Miasta i Gminy oraz jego jednostek organizacyjnych.	1,0 mln			3,0 mln			0,5 mln		2030
42	Rozbudowa oferty przedszkolnej, w tym żłobki	5,0 mln								2028
43	Rewitalizacji Palazzo in Fortezza / Parku Miejskiego						5,0 mln		1,0 mln	2025
44	Budowa Centrum Wodnego w Zbąszyniu, w tym kąpielisko wydzielone				7,0 mln			1,0 mln		2025

Tabela 43, Kierunki działań, UM Zbąszyń

Przyjęte wskaźniki oraz Kierunkowy Plan Działań na lata 2023-2030 należy traktować jako ramy, wokół których skupią się również inne zadania inwestycyjne, oraz w sposób komplementarnie powiązany z nimi zadania nieinwestycyjnie, w oparciu o budowaną, przebudowywaną, rozbudowywaną i modernizowaną infrastrukturę.

Komplementarność Strategii

Tworząc założenia Strategii dla jej działań kierunkowych, zwrócono również uwagę na komplementarność dla wybranych, istotnych dla przyjętych kierunków rozwoju Gminy Zbąszyn dokumentów planistycznych, również z uwagi na potencjalne szanse dotacyjne dla wdrażanych programów pomocowych.

LP	Nazwa dokumentu	Wskazany cel	A. Rozwój usług publicznych, na rzecz wsparcia i rozwoju kapitału społecznego w Gminie Zbąszyn.	B. Rozwój usług publicznych, na rzecz wsparcia przedsiębiorczości, innowacji i poprawie warunków życia w Gminie Zbąszyn	C. Rozwój usług publicznych, na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy Zbąszyn.
1	Strategia Powiatu Nowotomyskiego	Obszar strategiczny 1: SPOŁECZNOŚĆ			
		Obszar strategiczny 2: INFRASTRUKTURA			
		Obszar strategiczny 3: GOSPODARKA			
		Obszar strategiczny 4: PRZESTRZEŃ			
		Obszar strategiczny 5: OCHRONA ŚRODOWISKA			
2	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	CEL STRATEGICZNY 1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW			
		CEL STRATEGICZNY 2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU			
		CEL STRATEGICZNY 3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI			
		CEL STRATEGICZNY 4. WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM			
3	Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Załącznik nr 3 do Planu przeciwdziałania skutkom suszy: Odbudowa i przebudowa jazu piętrzącego na rzece Obrze poniżej Jeziora Zbąszyńskiego w m. Perzyny, gm. Zbąszyn			
4	Polityka energetyczna Polski do 2040 r	CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych			
		CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej			

LP	Nazwa dokumentu	Wskazany cel	A. Rozwój usług publicznych, na rzecz wsparcia i rozwoju kapitału społecznego w Gminie Zbąszyń.	B. Rozwój usług publicznych, na rzecz wsparcia przedsiębiorczości, innowacji i poprawie warunków życia w Gminie Zbąszyń	C. Rozwój usług publicznych, na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy Zbąszyń.
		CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych			
		CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Rozwój rynków energii			
		CEL SZCZEGÓŁOWY 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii			
		CEL SZCZEGÓŁOWY 7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji			
		CEL SZCZEGÓŁOWY 8. Poprawa efektywności energetycznej			
5	Strategia rządowej polityki społecznej wobec osób starszych do roku 2030 (Obszary dotyczące ogółu osób starszych)	Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie			
		Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej m			
		Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej			
		Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji			
		Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych			
		Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej			
		Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze)			
6	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” (KSRR 2030)	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym			
		Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych			
		Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie			
7	Wieloletni program współpracy rozwojowej	Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje			

LP	Nazwa dokumentu	Wskazany cel	A. Rozwój usług publicznych, na rzecz wsparcia i rozwoju kapitału społecznego w Gminie Zbąszyń.	B. Rozwój usług publicznych, na rzecz wsparcia przedsiębiorczości, innowacji i poprawie warunków życia w Gminie Zbąszyń	C. Rozwój usług publicznych, na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy Zbąszyń.
	2021–2030 Solidarność dla rozwoju	Równe szanse			
		Zdrowie			
		Klimat i zasoby naturalne			
8	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)	A. Odporność i konkurencyjność gospodarki;			
		B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności;			
		C. Transformacja cyfrowa;			
		D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia;			
		E. Zielona, inteligentna mobilność;			
		F. Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności			
9	Umowa Partnerstwa do realizacji polityki spójności 2021 – 2027 w Polsce	Cel Polityki 1 – bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej			
		Cel Polityki 2 – bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa			
		Cel Polityki 3 – lepiej połączona Europa			
		Cel Polityki 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym			
		Cel Polityki 5 – Europa bliżej obywateli			
		Cel Polityki 6 - Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.			
10	6 Priorytetów Komisji Europejskiej na lata 2019-24	Europejski Zielony Ład			
		Europa na miarę ery cyfrowej			
		Gospodarka służąca ludziom			
		Silniejsza pozycja Europy na świecie			
		Promowanie naszego europejskiego stylu życia			
		Nowy impuls dla demokracji europejskiej			

Tabela 44, Komplementarność założeń, UM Zbąszyń

Ocena oddziaływania na środowisko

W kontekście przyjętych założeń opracowanej Strategii zintegrowanego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Zbąszyń nie występuje konieczność przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ponieważ nie należy ona do projektów dokumentów określonych w art.

46 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Ocena wdrażania Strategii

1. Założenia generalne działań związanych z oceną wdrażania Strategii dotyczą:
  - a. Usprawnienie realizowanych w ramach Strategii projektów i inicjatyw oraz przedsięwzięć komplementarnie ją uzupełniających.
  - b. Podnoszenie efektywności realizacji projektów i inicjatyw.
  - c. Określanie stopnia zgodności realizowanych projektów i inicjatyw z wstępnymi założeniami Strategii.
  - d. Określanie osiągniętych efektów oraz działań w kontekście założonych wskaźników i dalej celów Strategii.
  - e. Wskazanie kierunków rozwoju z uwzględnieniem wniosków / rekomendacji wynikających z prowadzonych ocen.
2. Ocenie poddane zostaną następujące elementy
  - a. Strategia – dokument (dane wyjściowe, aktualnie obowiązujące).
  - b. Dokumenty źródłowe pozwalające na pozyskanie danych na temat osiągniętych wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania dla poszczególnych przedsięwzięć i dla Strategii ogółem.
  - c. Ocena Strategii będzie prowadzona 2 krotnie w trakcie realizacji - w roku 2026, 2029 i 2031 po zakończeniu jej realizacji z przygotowaniem danych wyjściowych do kolejnego dokumentu o charakterze planistycznym.
3. Przebieg oceny:
  - a. Programowanie obejmujące określenie celu/ów badania.
  - b. Strukturalizacja obejmująca opracowanie zakresu badania, opracowanie pytań badawczych, opracowanie metod pozyskiwania danych, opracowanie harmonogramu (okres: etap wstępny badania).
  - c. Zebranie danych.
  - d. Analiza i ocena zgromadzonych informacji.
  - e. Raportowanie i wykorzystanie wyników.

Zgodnie z wypracowaną praktyką za ocenę Strategii będą odpowiedzialni wyznaczeni przez Burmistrza Zbąszynia pracownicy Urzędu Miejskiego. Dopuszcza się możliwość konsultacji ze specjalistami z dziedzin niezbędnych do prawidłowej oceny wdrażania Strategii. Raporty z prowadzonych ocen zostaną przekazane niezwłocznie Burmistrzowi Zbąszynia i będą stanowiły podstawę do podejmowania decyzji kierunkowych związanych ze sprawnym wdrażaniem niniejszego dokumentu.

Materiały źródłowe

Wykaz Rysunków

Ryc. 1, Zbąszyń 2050, koncepcja AI, DALL-E	1
Ryc. 2, Widok Ogólny, UM Zbąszyń	5
Ryc. 3, Mapa Gminy, UM Zbąszyń	7
Ryc. 4, Kapela Kozłarska, UM Zbąszyń	17
Ryc. 5, Wydarzenia na terenie gminy, UM Zbąszyń	18
Ryc. 6, Muzeum Ziemi Zbąszyńskiej i RK, UM Zbąszyń	19
Ryc. 7, Kościół P.w. Św. Wawrzyńca w Łomnicy, UM Zbąszyń	20
Ryc. 8, Wieża Bramna, UM Zbąszyń	21
Ryc. 9, Zamek w Zbąszyniu, przedruk	22
Ryc. 10, Komunikacja Gminy, UM Zbąszyń	23
Ryc. 11, Rozbudowa szlaków kolejowych, UM Zbąszyń	24
Ryc. 12, Analiza SWOT, UM Zbąszyń	56
Ryc. 13, Cele Strategii, UM Zbąszyń	57

Wykaz Tabel

Tabela 1, Obszary Chronione, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	6
Tabela 2, Tereny zielone, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	6
Tabela 3, Opis miejscowości, UM Zbąszyń	16
Tabela 4, Wykaz budynków, UM Zbąszyń	23
Tabela 5, Wykaz Dróg, UM Zbąszyń	24
Tabela 6, Demografia 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	25
Tabela 7, Infrastruktura 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	28
Tabela 8, Infrastruktura 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	29
Tabela 9, Infrastruktura 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	29
Tabela 10, Infrastruktura 4, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	30
Tabela 11, Infrastruktura 5, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	30
Tabela 12, System Oświaty 1, UM Zbąszyń	31
Tabela 13, System Oświaty 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	32
Tabela 14, Podmioty REGON 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	34
Tabela 15, Podmioty REGON 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	35
Tabela 16, Podmioty REGON 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	35
Tabela 17, Podmioty REGON 4, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	35
Tabela 18, Podmioty REGON 5, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	36
Tabela 19, Podmioty REGON 6, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	36
Tabela 20, Turystyka 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	36
Tabela 21, Turystyka 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	37
Tabela 22, Podmioty REGON 7, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	38
Tabela 23, Podmioty REGON 8, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	38
Tabela 24, Infrastruktura 6, UM Zbąszyń	39
Tabela 25, Wykaz KGW, UM Zbąszyń	40
Tabela 26, OPS 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	41
Tabela 27, OPS 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	42
Tabela 28, OPS 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	42
Tabela 29, Sport 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	45
Tabela 30, Sport 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	46

Urząd Miejski w Zbąszyniu,

www.zbaszyn.pl

Tabela 31, Czytelnictwo 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	47
Tabela 32, Infrastruktura 7, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	49
Tabela 33, Infrastruktura 8 UM Zbąszyń (GUS, BDL)	50
Tabela 34, Infrastruktura 9, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	50
Tabela 35, Infrastruktura 10, UM Zbąszyń (SpTelek Sp. z o.o.)	51
Tabela 36, Dochody JST 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	53
Tabela 37, Dochody JST 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	54
Tabela 38, Dochody JST 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	54
Tabela 39, Dochody JST 4, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	54
Tabela 40, Wydatki JST 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	55
Tabela 41, Wydatki JST 2, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	55
Tabela 42, Wydatki JST 3, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	55
Tabela 43, Kierunki działań, UM Zbąszyń	62
Tabela 44, Komplementarność założeń, UM Zbąszyń	65

Wykaz Wykresów

Wykres 1, Demografia 1, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	26
Wykres 2, Demografia 2, UM Zbąszyń	27
Wykres 3, Podmioty REGON, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	34
Wykres 4, Rolnictwo, UM Zbąszyń	48
Wykres 5, Dochody JST, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	53
Wykres 6, Wydatki JST, UM Zbąszyń (GUS, BDL)	55